

**RAPORT
O STANIE GMINY
TYRAWA WOŁOSKA
ZA ROK 2021**

WSTĘP

Sporządzenie raportu wynika z obowiązku art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.). Zawiera podsumowanie działalności Wójta Gminy Tyrawa Wołoska w roku 2021.

INFORMACJE OGÓLNE

Całkowita powierzchnia Gminy wynosi **6927,5700** ha.
Na terenie Gminy znajduje się **8** miejscowości: **Hołuczków, Kreców, Lachawa, Rakowa, Rozpucie, Siemuszowa, Tyrawa Wołoska i Wola Krecowska.**

Jej położenie, bogactwo przyrody i pielęgnowane tradycje zwiększają atrakcyjność tego regionu. Zmienia się charakter Gminy. Mimo, że nadal głównym zajęciem mieszkańców jest rolnictwo, to na jej terenie usytuowane są także zakłady produkcyjne przetwórstwa drewna i inne – zakłady mechaniki pojazdowej, fryzjerskie oraz handlowe. Zarejestrowanych jest **85** podmiotów gospodarczych, które głównie świadczą usługi leśne, budowlane a także w dziedzinie przetwórstwa drewna . Wśród nich znajdują się również podmioty świadczące usługi w zakresie handlu.

Na terenie Gminy zarejestrowanych jest **9** gospodarstw agroturystycznych z bogatą ofertą usługową. W większości są to gospodarstwa sezonowe.

Dzięki środkom zewnętrznym zmienia się sukcesywnie estetyka tego regionu, a mieszkańcom stwarza się coraz lepsze warunki funkcjonowania. Poprawia się bezpieczeństwo mieszkańców poprzez budowę nowych dróg i oświetlenia ulicznego.

Odnawiane są obiekty komunalne, powstaje infrastruktura poprawiająca warunki codziennego życia i edukacji, umożliwiającą dostęp do aktywnego wypoczynku i dóbr kultury lokalnej. Ze środków własnych Gminy wspierany jest sport amatorski. Kultywowane są tradycje poprzez organizowanie imprez o charakterze folklorystycznym. Realizowane są projekty mające na celu podtrzymanie tożsamości, przypomnienie historii i tradycji lokalnych oraz zwiększenie aktywności społecznej.

Przez teren Gminy przebiegają trzy główne szlaki turystyczne: **Architektury Drewnianej, Ikon, Śladami Dzielnego Wojaka Szwejka.**

Istnieją także inne szlaki turystyczne - piesze szlaki górskie: **czerwony i niebieski oraz Ścieżka przyrodnicza „Jodełki”**

Ciekawym miejscem gdzie warto się udać jest **„Cerkwisko” w Krecowie** - pozostałość po cerkwi istniejącej do lat siedemdziesiątych, gdy Kreców był siedzibą parafii grekokatolickiej z cerkwią parafialną pw. Objawienia Pańskiego. Prawdopodobnie pierwotna cerkiew istniała już w XVI wieku. W jej miejscu, w roku 1784 zbudowano nową. Budynek świątyni był dwudzielny, przykryty jednokalenicowym dachem, zakończonym hełmem i szkieletową wieżą. Został rozebrany w 1980 roku. W tym miejscu pozostały fundamenty i resztki kamiennych schodów. Opodal znajduje się rozległy cmentarz z częściowo wyremontowanymi nagrobkami. Pozostałe elementy, otoczone starodrzewiem, są świadectwem wsi, która nie tak dawno tętniła życiem. Dla zachowania pamięci obecnie realizowany jest projekt, mający na celu odnowienie tego miejsca i przystosowanie go do odwiedzin i refleksji.

Na terenie Gminy można spotkać cenne obiekty zabytkowe, cieszące się dużym zainteresowaniem turystów. Do nich należą:

Kościół rzymskokatolicki pw. Św. Mikołaja Biskupa w Tyrawie Wołoskiej. Jest kościołem parafialnym dla miejscowości Tyrawa Wołoska, Hołuczków, Rozpucie, Rakowa i Kreców, parafii powstałej prawdopodobnie w roku 1547, w nieco innych granicach niż obecnie. Wymieniony obiekt sakralny usytuowany jest w centrum miejscowości na wzniesieniu. Został zbudowany przez starostę wieluńskiego Ludwika z Urbania Urbańskiego przed 1745 rokiem. Jest to kościół murowany zbudowany z ciosów piaskowca, kamienia rzeczno i cegły. Potynkowany. Budowla wzniesiona została w stylu późnobarokowym.

Wewnętrzne ściany boczne świątyni są podzielone dwiema parami półkolumn, które wspierają szerokie belki z mocno profilowanym gzymsem. Nad półkolumnami usytuowane są wygięte ściany, między którymi znajdują się głębokie wnęki zamknięte łukiem segmentowym. Główny ołtarz, mieści obrazy Matki Boskiej Szkaplerznej (1859), Trójcy Świętej (1750) i Św. Mikołaja (XX w.). Pochodzi z roku 1750. Warte uwagi są ołtarze boczne z drugiej połowy XIX w. oraz XVIII-wieczna, bogato rzeźbiona ambona. W świątyni znajdują się: barokowy krucyfiks z XVII w i XVIII-wieczna kamienna

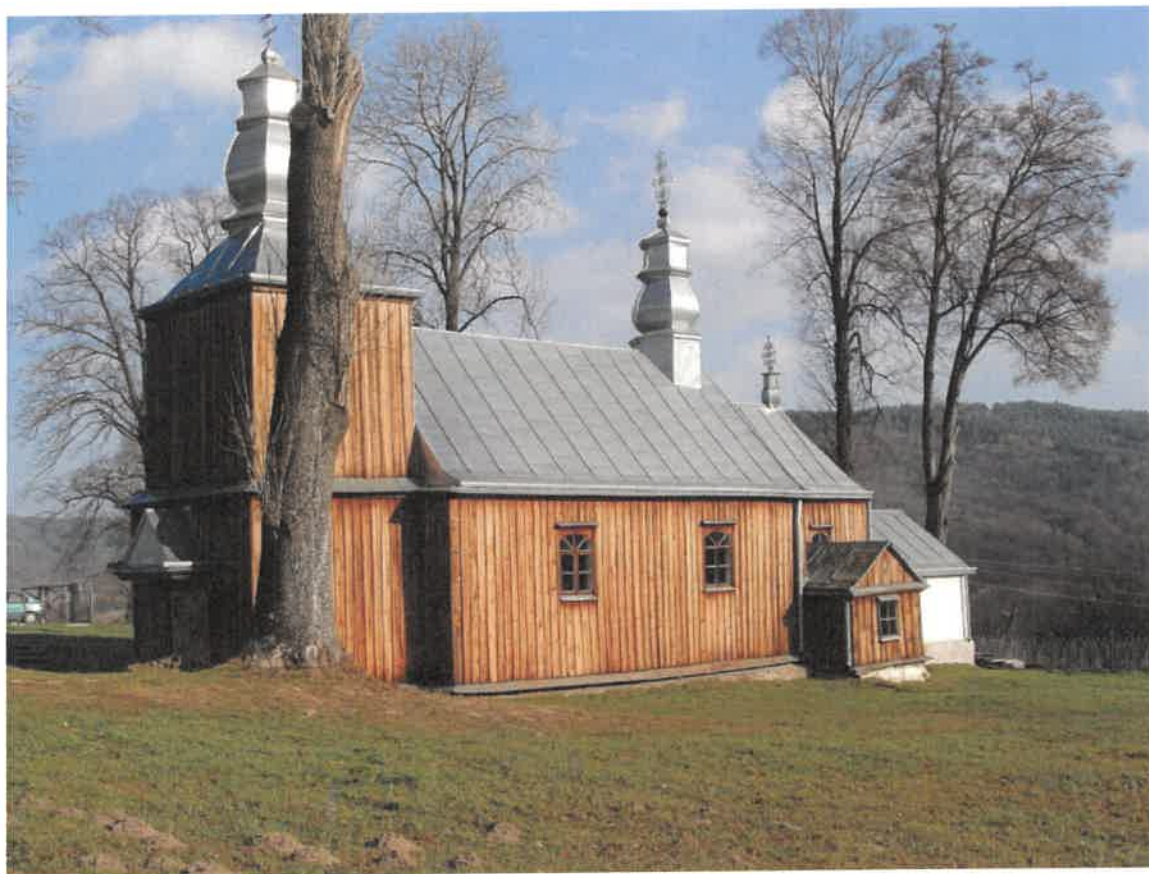
chrzcielnica w kształcie kielicha, kamienna kropielnica oraz balustrada przed ołtarzem głównym (XIX w.) Ważnym elementem kompleksu kościelnego jest trzykondygnacyjna zabytkowa dzwonnica (obecnie spełnia także funkcję kaplicy cmentarnej). Kościół był odnawiany na początku XX wieku. W ostatnich latach przeprowadzono m. in. gruntowną renowację polichromii.

Cerkiew greckokatolicka w Holuczkowie pw. Św. Paraskewii (obecnie pełni funkcję filii parafialnego kościoła rzymskokatolickiego w Tyrawie Wołoskiej).

Powstała w 1858 r. i należała do parafii grekokatolickiej w Tyrawie Solnej. Przypuszcza się, że pierwotna cerkiew została wzniesiona w XVIII wieku. Obecny obiekt sakralny stanowi przykład budownictwa ludowego w duchu klasycystycznym. Budowniczym był miejscowy cieśla Konstantyn Melnyk. Cerkiew została przebudowana i poszerzona w roku 1912. Jest to drewniana budowla trójdzielna o konstrukcji zrębowej. Posiada zamknięte prezbiterium, dwie boczne zakrystie, dwuspadowy dach pokryty blachą, zwieńczony wieżyczką i sygnaturką. Główna wieża przykryta jest dachem namiotowym z hełmiastą kopułą zakończoną krzyżem. Wewnątrz kościoła zachował się kompletny oryginalny ikonostas o wystroju późnobarokowym, z okresu budowy cerkwi. Nawa oddzielona jest od babińca arkadą. Malowidła na ścianach i stropie przedstawiają wizerunki świętych, elementy architektoniczne i lambrekiny. W sąsiedztwie kościoła znajdują się dwa stare cmentarze: parafialny z kamiennymi nagrobkami i w niewielkiej odległości za cerkwią, opuszczony grekokatolicki. Świątynia przeszła gruntowny remont 1969 roku. Prace remontowe też miały miejsce pod koniec lat osiemdziesiątych (m.in. odmalowano wnętrze). W ostatnich latach przeprowadzono wymianę elewacji i dokonano remontu konstrukcji więźby dachowej. Obiekt ten jest ważnym elementem podkarpackiego Szlaku Architektury Drewnianej.

Cerkiew grekokatolicka w Siemuszowej pw. Przemienienia Pańskiego (obecnie kościół rzymskokatolicki pw. Chrztu Pańskiego) została wzniesiona w 1841 roku.

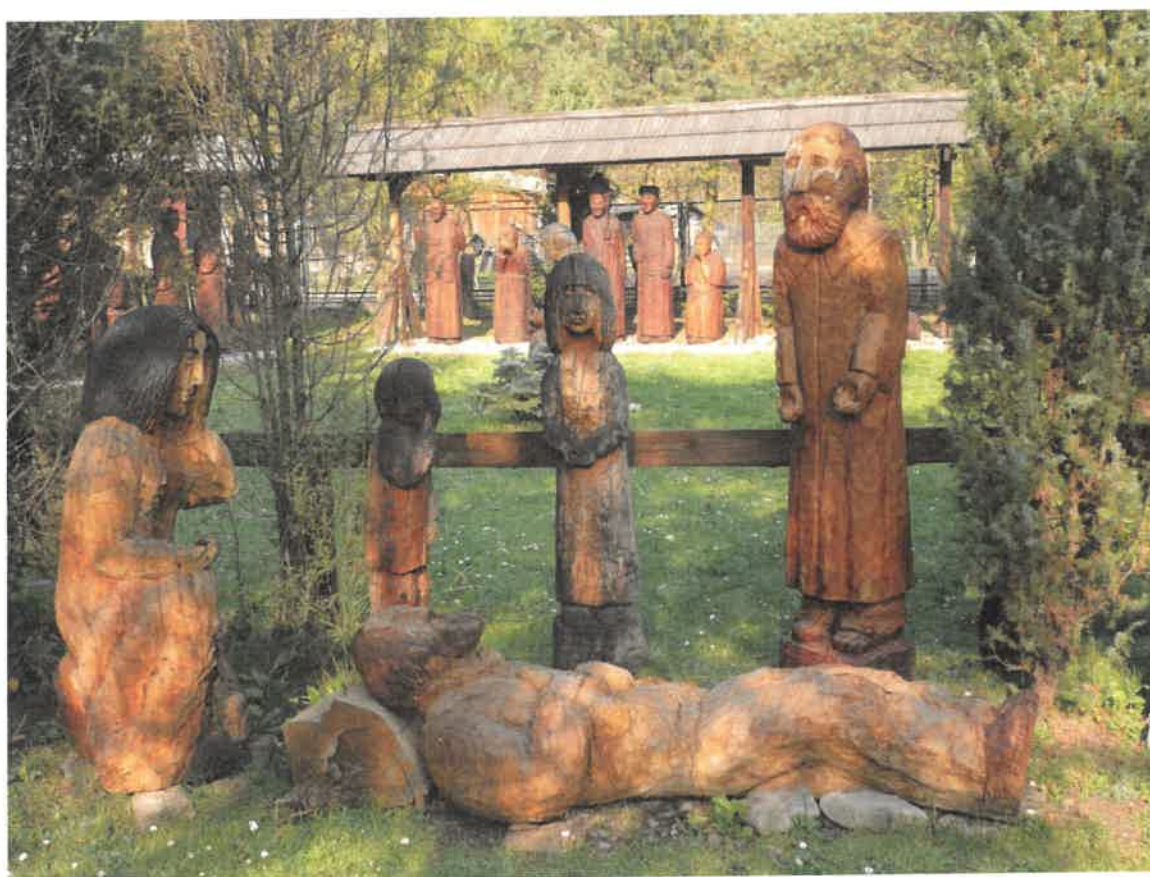

Stanowi przykład budownictwa ludowego w duchu klasycystycznym. Istnieje prawdopodobieństwo, że obecna cerkiew powstała po rozebraniu cerkwi XVI-wiecznej. Świątynia usytuowana jest w środkowej części miejscowości na stoku wzgórza. Posadowiona na kamiennej podmurówce. Posiada konstrukcję zrębową szalowaną deskami, dwudzielną z trójbocznym prezbiterium. Wyposażona jest w szkieletową drewnianą wieżę oraz murowaną zakrystię (elementy dobudowane w okresie późniejszym). Dwukalenicowy dach obiektu o zróżnicowanych wysokościach posiada: dużą sześcioboczną wieżyczkę nad sygnaturką nad nawą i mniejszą nad prezbiterium. Wieżyczki zwieńczone są krzyżem i hełmami. Wieża przykryta jest dachem namiotowym. Dachy i wieżyczki pokryte są blachą. Ściany i nawy babińca zdobi dobrze zachowana polichromia figuralna z ornamentami architektonicznymi i roślinnymi. Na szczególną uwagę zasługuje znakomicie zachowany ikonostas z XIX wieku z ikonami autorstwa Józefa Bogdańskiego, założyciela malarskiego rodu Bogdańskich z Jaślik. W ołtarzu głównym usytuowane są obrazy z drugiej połowy XIX wieku. Stropy świątyni są płaskie. Chór muzyczny osadzony jest na dwóch drewnianych słupach, z parapetem w podziale arkadowym. Na wzgórzu nad cerkwią znajduje się cmentarz grekokatolicki, gdzie można spotkać dobrze zachowane nagrobki kamienne z początku XIX wieku.

Cerkiew grekokatolicka w Rakowej pw. Narodzenia Matki Boskiej. Powstała prawdopodobnie w XIX wieku w miejscu poprzedniej świątyni. Posiada konstrukcję zrębową, dwudzielną z trójbocznym prezbiterium. Cerkiew pokryta jest dachem kalenicowym, zakończonym hełmem. Częścią obiektu jest dobudowany w późniejszym okresie przedsionek, nad którym znajduje się szkieletowa wieża nakryta dachem

brogowym zakończonym hełmem. W środku świątyni istnieje ikonostas, którego twórcą jest członek rodziny malarzy cerkiewnych – Zygmunt Bogdański. W chwili obecnej zabytkowy obiekt wymaga gruntownej renowacji, co jest związane ze znacznymi nakładami finansowymi. Po wojnie, do czasów powstania nowego kościoła rzymskokatolickiego pełnił funkcję filii parafialnego kościoła w Tyrawie Wołoskiej. W sąsiedztwie cerkwi zachowały się nieliczne nagrobki kamienne.

Od wielu lat chlubą Gminy są miejscowi artyści i rękodzielnicy. Tutaj istnieje **Galeria Rzeźby Plenerowej „Quo Vadis”** utrwalająca historię Polski i Polaków, stworzona przez znanego artystę Bogdana Iwanowskiego. Nadal cieszy się dużym zainteresowaniem zarówno rodaków, których los rzucił w różne zakątki świata jak i młodzieży szkolnej, dla której autor galerii-muzeum prowadzi zajęcia edukacyjne, w dużym stopniu przyczyniając się do propagowania postawy patriotycznej i podtrzymania tożsamości narodowej.

Na terenie Gminy, w miejscowości Tyrawa Wołoska, istnieje prywatna **Galeria Rzeźb „Pod Cichym Aniołem”**. Właścicielem jej jest Pan Andrzej Rzepka. W Galerii znajdują się rzeźby autorstwa Jana Kikty. Wymieniony artysta tworzy poezję oraz obrazy.

Państwo Lucyna i Maciej Gutowscy – twórcy ikon, którzy zamieszkali w Tyrawie Wołoskiej przed 27 laty, od kilku dekad zajmują się tworzeniem tego rodzaju sztuki sakralnej związanej z tematyką religijną.

Na terenie Gminy jest wiele osób zajmujących się twórczością artystyczną i ludową. Ich prace w dziedzinach: wikliniarstwa, malarstwa, meblarstwa artystycznego, hafciarstwa, florystyki, biżuterii czy sztuki decoupage, posiadają dużą wartość artystyczną.

Nie brakuje pasjonatów sztuki fotografowania artystycznego, historii regionalnej oraz dążących do odtwarzania ginących zawodów.

W Gminie działają: Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna i Szkoła Podstawowa, a także organizacje pozarządowe:

- 1) Stowarzyszenie Społeczno Kulturalne „U Podnóża Gór Słonnych”,
- 2) Stowarzyszenie „UKS Tyrawka”,
- 3) Stowarzyszenie „Bieszczadzkie Dziedzictwo Kultury”,
- 3) Koła Gospodyń Wiejskich,
- 4) Ochotnicze Straże Pożarne.

Przy Gminnym Ośrodku Kultury funkcjonuje Ludowy Zespół Wokalno –Taneczny „Tyrawa Wołoska” skupiający miłośników śpiewu i tańca ludowego.

Na terenie Gminy ma swoją siedzibę Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej.

Urząd Gminy w Tyrawie Wołoskiej zlokalizowany jest w budynku pod adresem: **38-535 Tyrawa Wołoska 175.**

Demografia

Na koniec 2021 roku Gminę zamieszkiwało **2017** osób.

Wykaz ludności (stan na 31 grudnia 2021 r)

Lp	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców	
		2020	2021
1	Hołuczków	216	213
2	Kreców	8	8
3	Rakowa	362	357
4	Rozpucie	461	449
5	Siemuszowa	233	227
6	Tyrawa Wołoska	762	760
7	Woła Krecowska	3	3
Razem		2045	2017

Przedziały wiekowe:

Przedział wiekowy	Liczba kobiet		Liczba mężczyzn		Liczba ogółem	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Rok	2020	2021	2020	2021	2020	2021
0 – 6	77	78	71	66	148	144
7 – 18	140	133	152	147	292	280
19 – 59	577	565	639	625	1216	1190
60+	221	226	168	177	389	403
Razem	1015	1002	1030	1015	2045	2017

Przyrost naturalny:

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia	23	25	21	19	24	17
Zgony	19	15	14	13	21	15

Jednostkami organizacyjnymi Gminy Tyrawa Wołoska są:

- 1) Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Tyrawie Wołoskiej,
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej,
- 3) Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Tyrawie Wołoskiej,
- 4) Gminny Ośrodek Kultury w Tyrawie Wołoskiej,
- 5) Gminna Biblioteka Publiczna w Tyrawie Wołoskiej.

W Gminie funkcjonuje pięć jednostek pomocniczych:

- 1) Sołectwo Hołuczków,
- 2) Sołectwo Rakowa,
- 3) Sołectwo Rozpucie,
- 4) Sołectwo Siemuszowa,
- 5) Sołectwo Tyrawa Wołoska.

INFORMACJE FINANSOWE

Budżet Gminy Tyrawa Wołoska na rok 2021 uchwalony został przez Radę Gminy Uchwałą budżetową Nr XXIV/126/2021 z dnia 15 lutego 2021 r. wynosił:

Dochody:	13.127.281,20 zł
a) dochody bieżące	11.547.732,00 zł
b) dochody majątkowe	1.579.549,20 zł
Wydatki:	14.531.790,92 zł
a) wydatki bieżące	11.561.862,98 zł
b) wydatki majątkowe	2.969.927,94 zł
Planowany deficyt	1.404.509,72 zł

Źródłem pokrycia planowanego deficytu ustalono:

- przychody ze spłat pożyczek i kredytów udzielonych ze środków publicznych w kwocie **23.000,00 zł**,
- przychody jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych, związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach w kwocie **1.306.705,14 zł**,
- nadwyżki z lat ubiegłych w kwocie **74.804,58 zł**.

Przychody:	1.484.509,72 zł
• przychody jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach w kwocie 1.306.705,14 zł ,	

- przychody ze spłaty pożyczek i kredytów udzielonych ze środków publicznych w kwocie **23.000,00 zł**,
- nadwyżki z lat ubiegłych **154.804,58 zł**.

Rozchody:

80.000,00 zł

- spłaty otrzymanych krajowych kredytów i pożyczek **80.000,00 zł**.

W trakcie roku, dostosowując budżet do realnie uzyskiwanych dochodów i możliwości finansowania poszczególnych źródeł wydatków, wprowadzono niezbędne zmiany.

Po uwzględnieniu w/w zmian plan budżetu Gminy na dzień **31.12.2021 r.** wynosił:

I DOCHODY:	14.953.349,96 zł
a) dochody bieżące	12.381.370,07 zł
b) dochody majątkowe	2.571.979,89 zł
II WYDATKI:	16.578.487,84 zł
a) wydatki bieżące	12.434.646,25 zł
b) wydatki majątkowe	4.143.841,59 zł

Planowany deficyt budżetu Gminy ustalono na kwotę **1.625.137,88 zł**, którego źródłem pokrycia ustalono:

- przychody ze spłaty pożyczek i kredytów udzielonych ze środków publicznych w kwocie **23.000,00 zł**,
- przychody jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach w kwocie **1.361.405,09 zł**,
- nadwyżki z lat ubiegłych w kwocie **240.732,79 zł**.

Planowane przychody budżetu Gminy po zmianach ustalono na kwotę **1.835.137,88 zł** z tytułu:

- przychodów ze spłaty pożyczek i kredytów udzielonych ze środków publicznych w kwocie **23.000,00 zł**,
- przychodów jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach w kwocie **1.361.405,09 zł**,
- nadwyżki z lat ubiegłych w kwocie **450.732,79 zł**.

Ustalono rozchody budżetu Gminy po zmianach na kwotę **210.000,00 zł** z tytułu:

- spłaty rat kredytów i pożyczek - **210.000,00 zł**.

Dochody budżetowe wykonano w wysokości **16.056.707,46 zł** co stanowi **107,38%** wykonania, z tego: dochody bieżące w wysokości **12.405.908,37 zł**, co stanowi **100,20%**, dochody majątkowe w wysokości **3.650.799,09 zł**, co stanowi **141,95 %** wykonania.

Wydatki budżetowe zostały wykonane w wysokości **12.304.659,24 zł** co stanowi **74,22%** wykonania, z tego: wydatki bieżące w wysokości **11.619.447,55 zł** co stanowi **93,44%**, wydatki majątkowe **685.211,69 zł** co stanowi **16,54%** planowanych wydatków majątkowych.

INFORMACJA O STANIE MIENIA KOMUNALNEGO

STAN MIENIA GMINY TYRAWA WOŁOSKA NA DZIEŃ 31.12.2021 r.

Zestawienie zmian wartości środków trwałych wg grup rodzajowych

Lp.	Grupa		Wartość brutto			
	Nr	Nazwa	Stan na 01.01.2021	zwiększenia	zmniejszenia	Stan na 31.12.2021
1	0	Grunty	435.978,00	35.075,00	7.032,00	464.021,00
2	1	Budynki i lokale oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego i spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego	2.254.513,26	0,00	25.153,00	2.229.360,26
3	2	Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	3.884.211,73	401.930,31	0,00	4.286.142,04
4	3	Kotły i maszyny energetyczne	0,00	0,00	0,00	0,00
5	4	Maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania	259.423,77	15.608,70	0,00	275.032,47
6	5	Maszyny, urządzenia i aparaty specjalistyczne	0,00	0,00	0,00	0,00
7	6	Urządzenia techniczne	79.803,76	49.836,00	0,00	129.639,76
8	7	Środki transportu	236.397,00	61.348,00	0,00	297.745,00
9	8	Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie, gdzie indziej niesklasyfikowane	0,00	0,00	0,00	0,00
		Razem	7.150.327,52	563.798,01	32.185,00	7.681.940,53

Zgodnie z art. 24 ustawy z dn. 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, do gminnego zasobu nieruchomości należą nieruchomości, które stanowią przedmiot własności gminy i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste oraz nieruchomości

będące przedmiotem użytkowania wieczystego gminy. Gmina może rozporządzać mieniem gminnym (w formach przewidzianych prawem), mającym uregulowany stan prawny. Zgodnie z w/w ustawą z zastrzeżeniami wynikającymi z innych ustaw, mienie stanowiące własność gminy może być przedmiotem:

- sprzedaży, zamiany, oddania w użytkowanie wieczyste, darowizny, wnoszenia aportem do spółki,
- obciążeń ograniczonymi prawami rzeczowymi,
- rozdysponowania umowami najmy, dzierżawy, użyczenia,
- oddawania gruntów w trwały zarząd, użytkowanie.

Według stanu na dzień 31.12.2021 r. wszystkie działki stanowiące własność Gminy mają uregulowany stan prawny tzn. posiadają ujawnione prawa własności w księgach wieczystych prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Sanoku (V Wydział Ksiąg Wieczystych). Nieruchomości nie posiadają obciążeń hipotecznych. Na terenie Gminy Tyrawa Wołoska nie występują grunty oddane w użytkowanie wieczyste. Działki stanowiące własność Gminy, na których położone są budynki związane ze szkolnictwem, zostały przekazane na rzecz Zespołu Szkół w Tyrawie Wołoskiej w trwały zarząd.

Stan mienia gminnego na dzień 31.12.2021r. wynosi **444,3614 ha** o wartości księgowej **464 021,00 zł**, w tym:

- mienie gminne przekazane na rzecz oświaty (Tyrawa Wołoska + Siemuszowa) - **3,5459 ha** o wartości **2 816,00 zł**;
- mienie gminne w bezpośrednim zarządzie wójta - **14,1230 ha** o wartości **54 945,00 zł**;
- mienie wiejskie oraz przekazane do korzystania mieszkańcom wsi: **323,6101 ha** o wartości **257 047,00 zł** oraz **2,8028 ha** o wartości **2 234,00 zł**;
- drogi gminne publiczne - **15,9332 ha** o wartości **14 331,00 zł**;
- drogi gminne niezaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych - **84,3464 ha** o wartości **132 648,00 zł**.

Powierzchnia ogólna działek jest zgodna z danymi uwidocznionymi w ewidencji gruntów i budynków, prowadzonej przez Starostwo Powiatowe w Sanoku.

Z uwagi na brak środków finansowych, nie wykonano wyceny przez rzeczoznawcę majątkowego. Podane wartości zostały przyjęte do celów księgowych jako ceny do komunalizacji mienia. Aktualizowane zostały jedynie wartości działek, dla których w ciągu roku wykonywano operaty szacunkowe na potrzeby np. sprzedaży nieruchomości. Wartość rynkowa podawanego mienia jest wyższa. Wartość działek leśnych, zadrzewionych i zakrzaczonych nie uwzględnia wartości drzewostanu.

Budynki i budowle stanowiące własność Gminy posadowione są na działkach stanowiących jej własność. Część działek została wydzierżawiona miejscowym rolnikom na cele rolnicze w roku 2012 w drodze przetargowej na okres 10 lat.

Stan mienia komunalnego Gminy Tyrawa Wołoska z podziałem na poszczególne miejscowości wchodzące w skład gminy, obrazują poniższe tabele.

STAN MIENIA GMINNEGO GMINY TYRAWA WOŁOSKA
(z podziałem na poszczególne miejscowości)

Lp	Obręb	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
1	Tyrawa Wołoska	167,8924	149 528,50
2	Rozpucie	137,2889	116 868,00
3	Hołuczków	71,8155	74 413,50
4	Siemuszowa	45,5722	71 438,00
5	Rakowa	19,5943	19 577,00
6	Kreców	2,0306	32 070,00
7	Wola Krecowska	0,1675	126,00
RAZEM		444,3614	464 021,00

STAN MIENIA GMINNEGO GMINY TYRAWA WOŁOSKA
(z podziałem na rodzaj mienia)

Lp	Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
1	Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	14,1230	54 945,00
2	Drogi gminne publiczne	15,9332	14 331,00
3	Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	84,3464	132 648,00
4	Mienie wiejskie	323,6101	257 047,00
5	Mienie przekazane do korzystania przez mieszkańców wsi	2,8028	2 234,00
6	Mienie przekazane na rzecz oświaty	3,5459	2 816,00
RAZEM		444,3614	464 021,00

OBREB TYRAWA WOŁOSKA

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	4,3145	14 334,00

Drogi gminne publiczne	5,3006	3 644,50
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	29,5819	29 467,00
Mienie wiejskie	125,1997	99 315,00
Mienie przekazane na rzecz oświaty	3,4957	2 768,00
RAZEM	167,8924	149 528,50

OBRĘB ROZPUCIE

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	1,1890	961,00
Drogi gminne publiczne	4,4613	3 308,00
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	16,8610	21 128,00
Mienie wiejskie	114,7776	91 471,00
RAZEM	137,2889	116 868,00

OBRĘB HOŁUCZKÓW

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	1,3734	2 785,00
Drogi gminne publiczne	2,7814	4 639,50
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	12,5177	23 251,00
Mienie wiejskie	55,1430	43 738,00
RAZEM	71,8155	74 413,50

OBRĘB SIEMUSZOWA

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	4,8272	4 312,00

Drogi gminne publiczne	3,3899	2 739,00
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	8,8151	41 816,00
Mienie wiejskie	16,9550	13 369,00
Mienie przekazane do korzystania przez mieszkańców wsi Tyrawa Solna	11,5348	9 154,00
Mienie komunalne przekazane na rzecz oświaty	0,0502	48,00
RAZEM	45,5722	71 438,00

OBRĘB RAKOWA

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	1,3040	1 188,00
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	15,4875	16 155,00
Mienie przekazane do korzystania przez mieszkańców wsi Rakowa	2,8028	2 234,00
RAZEM	19,5943	19 577,00

OBRĘB WOLA KRECOWSKA

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	0,1675	126,00
RAZEM	0,1675	126,00

OBRĘB KRECÓW

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	0,9157	705,00
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	1,1149	31 365,00
RAZEM	2,0306	32 070,00

Zmiany w stanie mienia komunalnego powstałe w przeciągu roku 2021, wynikają z bieżącego gospodarowania/ obrotu nieruchomościami.

Poniżej przedstawiono zmiany w stanie mienia komunalnego Gminy Tyrawa Wołoska powstałe w 2021 r. wraz z podstawą ich wprowadzenia.

DZIAŁKI ODJĘTE Z GMINNEGO ZASOBU NIERUCHOMOŚCI

Obręb: Rozpucie

Rodzaj mienia: działki w bezpośrednim zarządzie wójta.

Działka: **115** o pow. **0,0433** ha

- sprzedaż w trybie przetargowym- AN Rep. A. 3217/2021 z dn. 17.06.2021r.
- zawiadomienie o wprowadzonych zmianach w EGiB nr 22/2021 z dnia 18.06.2021r.

INNE ZMIANY

PODZIAŁY NIERUCHOMOŚCI

Obręb: Siemuszowa

Rodzaj mienia: drogi gminne niezaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych.

Działka: **378/2** o pow. 0,3529 ha

- podział dz. 378/2 na dz. 378/4, 378/5, 378/6, 378/7, 378/8, 378/9, 378/10, 378/11- decyzja podziałowa znak IIIGG.6831.5.2020.JH z dn. 25.03.2021r;
- zawiadomienie o wprowadzonych zmianach w EGiB nr 14/2021 z dnia 22.06.2021r.

UŻYCZANIE NIERUCHOMOŚCI GMINNYCH

W roku 2021 zawarto umowy użyczenia:

- z Lokalną Grupą Działania „Zielone Bieszczady”. Celem jest lokalizacja siłowni na świeżym powietrzu oraz umieszczenie tablic informacyjnych dotyczących trasy „Nordic Walking”,
- z Kołem Gospodyń Wiejskich „Złoty Dąb” w Hołuczku. Cel: realizacja projektu związanego z utworzeniem ogólnodostępnej, niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjno - turystycznej w Rakowej.

Ponadto od 2021 r. fundacja „W trosce o życie” prowadzi Dzienny Dom Pobytu w Rakowej, korzystając z nieruchomości gminnych na zasadach użyczenia.

DZIERŻAWA I NAJEM NIERUCHOMOŚCI GMINNYCH

W 2021 r. zawarto umowę najmu z firmą InPost Paczkomaty sp. z o.o. w celu umieszczenia modułów automatów do sprzedaży usług pocztowych. Została również zawarta kolejna umowa dzierżawy z dotychczasowym dzierżawcą, na części działek położonych w miejscowości Rozpucie, z przeznaczeniem na cele rolne.

UTRZYMANIE ISTNIEJĄCYCH ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH, POPRAWA ICH STANDARDU ORAZ ZWIĘKSZENIE ILOŚCI MIESZKAŃ

Z uwagi na ustawowy obowiązek gminy związany z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych jej mieszkańców, utrzymuje się istniejący zasób mieszkaniowy. W 2021 r. wykonywano bieżące naprawy, remonty oraz usuwano powstałe awarie związane m.in. z siecią wodno- kanalizacyjną. W 2021 r. Gmina nie zwiększyła ilości

mieszkań komunalnych. Z dniem 30 czerwca 2021 r. rozwiązano za porozumieniem stron umowę najmu lokalu mieszkalnego z mieszkaniowego zasobu Gminy Tyrawa Wołoska, zlokalizowanego pod adresem Siemuszowa 36/1. Wolny lokal komunalny przydzielono podopiecznym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, którzy odmówili jego przyjęcia.

WIELOLETNI PLAN GOSPODAROWANIA MIESZKANIOWYM ZASOBEM GMINY TYRAWA WOŁOSKA

Gmina Tyrawa Wołoska posiada aktualny wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Tyrawa Wołoska na lata 2022-2027 (Uchwała nr XXXVI/182/2022 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 11 kwietnia 2022 r.). Na dzień 31.12.2021 r. w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Tyrawa Wołoska wchodziło **10** mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni użytkowej ok. **581 m²**. Gmina Tyrawa Wołoska wynajmuje **9** lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, **1** lokal pozostaje niewynajęty. W celu prawidłowego gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy, aktualizowana jest lista osób oczekujących na przyznanie lokalu mieszkalnego. W 2021r. wpłynęły dwie prośby w zakresie przydzielenia mieszkania, jednak od osób nie będących mieszkańcami naszej Gminy.

Zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Tyrawa Wołoska określa Uchwała Nr XXIII/136/09 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 16 kwietnia 2009 r.

PLAN WYKORZYSTANIA ZASOBU NIERUCHOMOŚCI GMINNYCH

Gmina Tyrawa Wołoska nie posiada aktualnego planu wykorzystania zasobu nieruchomości gminnych.

INFRASTRUKTURA DROGOWA

Długość dróg publicznych na terenie Gminy Tyrawa Wołoska :

➤ drogi krajowe -	4,042 km
➤ drogi wojewódzkie -	0,00 km
➤ drogi powiatowe -	21,50 km
➤ drogi gminne -	17,14 km

Gmina posiada wprowadzone stałe organizacje ruchu (oznakowanie pionowe) na następujących drogach gminnych publicznych:

1. G 117410 – Rozpucie „Moczary”
2. G 117412 S – Rozpucie „Łaski”
3. G 117412 – Rozpucie „Łaski”
4. G 117414 – Tyrawa Wołoska „Stara droga”
5. G 117415 – Tyrawa Wołoska „Sadziska”
6. G 117413 – Tyrawa Wołoska „Międzykąty”

7. G 117416 – Tyrawa Wołoska „Na cmentarz”
8. G 117418 S – Tyrawa Wołoska „Góra”
9. G 117418 T – Tyrawa Wołoska „Góra”
10. G 117418 U – Tyrawa Wołoska „Góra”
11. G 117418 – Tyrawa Wołoska „Góra”

Zaliczenie dróg publicznych do kategorii dróg gminnych nastąpiło Uchwałą nr XXIV/146/2001 Rady Gminy w Tyrawie Wołoskiej z dnia 24 kwietnia 2001 r. w sprawie zaliczenia dróg publicznych do kategorii dróg gminnych.

INFORMACJA O REALIZACJI POLITYK, PROGRAMÓW

Gmina nie posiada aktualnej Strategii Rozwoju Gminy Tyrawa Wołoska. Poprzednia obowiązywała do roku 2020. Posiadanie Strategii nie jest obowiązkowe. Weszły w życie nowe przepisy prawne definiowane Ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw. Ustawa po raz pierwszy w ustawodawstwie krajowym wprowadziła podstawę prawną wprost dla „strategii rozwoju gminy”. Nowelizacją wprowadzono również nowe uregulowania, co do procedury jej opracowania, m.in.:

- wymagana jest uchwała rady gminy, określająca szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb jej konsultacji,
- wymogi w zakresie konsultowania projektu strategii z sąsiednimi gminami i ich związkami oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- wymogi w zakresie opiniowania przez zarząd województwa w zakresie zgodności z regionalną polityką rozwoju i zagospodarowania przestrzennego,
- konieczność przeprowadzenia ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju.

W znowelizowanej Ustawie zdefiniowane są nowe obligatoryjne rozdziały dla strategii, m.in.:

- model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy,
- ramy finansowe strategii.

Dzięki temu jednostki samorządu terytorialnego mogą przygotowywać strategie, które będą instrumentami pozyskiwania środków zewnętrznych, a jednocześnie pełnoprawnymi strategiami rozwoju stanowiącymi element nowego zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju.

W roku 2021 została uchwalona Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2026.

Zadaniem Gminy było zaspokajanie poszczególnych potrzeb mieszkańców.

W zakresie potrzeb zaspokojenia materialnego:

1) wspierane były inicjatywy społeczne dotyczące pozyskiwania środków finansowych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 w ramach rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej:

a) Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „U Podnóża Gór Słonnych” w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW na lata 2014-2020, zrealizowało zadanie pn. „Budowa ogólnodostępnej, niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjno-turystycznej w Tyrawie Wołoskiej”. Ostateczna wartość projektu zamknęła się w kwocie **204.029,57 zł**;

b) Koło Gospodyń Wiejskich „Złoty Dąb” w Hołuczku złożyło wniosek pn.: „Budowa ogólnodostępnej, niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjno-turystycznej w Rakowej” o przyznanie środków w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW na lata 2014-2020. Wniosek został pozytywnie oceniony. Na wykonanie przedsięwzięcia planowana jest kwota ok. **144 tys. zł** (100% dofinansowania);

c) Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „U Podnóża Gór Słonnych” pozyskało środki finansowe objęte Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020, w zakresie zachowania dziedzictwa lokalnego w kwocie **20.000,00 zł**. Wysoko oceniony projekt pn.: „Dziedzictwo Kulturowe Gminy Tyrawa Wołoska” realizowany będzie w 2022 roku.

Wymienione inicjatywy były realizowane dzięki przynależności Gminy do Lokalnej Grupy Działania „Zielone Bieszczady”, która efektywnie działa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich;

d) zorganizowane zostały wyjazdy studyjne w ramach środków z Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich zorganizowane przez LGD „Zielone Bieszczady”;

2) we współpracy z Powiatowym Urzędem pracy w Sanoku Gmina zorganizowała staże dla osób bezrobotnych oraz roboty publiczne;

3) zorganizowane zostało wsparcie dla rodzin i osób potrzebujących:

a) z budżetu Gminy wypłacono **12** zasiłków celowych oraz **10** zasiłków specjalnych na kwotę **9.358,03 zł** (środki własne). Skorzystało z nich **23** osoby.

Z zasiłków okresowych, które wypłacane są obligatoryjnie, skorzystało **10** rodzin na łączną kwotę **21.881,32 zł** (dotacja rządowa);

b) wypłacono pomoc materialną o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkujących Gminę Tyrawę Wołoską w wysokości **25.120,00 zł**.

W zakresie potrzeby bezpieczeństwa:

1. Z terenu Gminy Tyrawa Wołoska w 2021 roku zostały usunięte i unieszkodliwione wyroby zawierające azbest w ilości: **24,190 Mg**. łączna wartość realizacji zadania - **14.499,49 zł**, z czego dofinansowanie wyniosło: **1.764,71 zł** z Wojewódzkiego Funduszu

Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie oraz **4.235,29 zł** z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Pozostała kwota – z budżetu Gminy,

2) wykonane zostały zadania dotyczące remontów i przebudowy dróg:

a) pn.: „Wykonanie modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych w miejscowości Rakowa na dz. nr 180, w miejscowości Rozpucie na dz. nr 457, w miejscowości Siemuszowa na dz. nr 438 na kwotę **89.925,30 zł**;

Całość zadania była pokryta z dotacji otrzymanej z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego;

b) modernizacja stanu dróg gminnych dojazdowych do pól rolnych w miejscowości Tyrawa Wołoska. Wartość: **49.888,80 zł.** – z Funduszu Sołeckiego;

c) remont drogi na dz. nr 148 i 263 w miejscowości Rozpucie. Koszt: **53.041,29 zł** (w tym **10.332,00 zł** zostało przekazanych z Funduszu Solidarności Unii Europejskiej na dofinansowanie przedsięwzięcia związanego z usuwaniem skutków powodzi mającej miejsce w czerwcu 2020 roku);

d) remont drogi na dz. nr 221/2, 281/2, 161/2, 162/2, 163/2, 239/1, 284/1, 285/1 w miejscowości Hołuczków. Koszt wykonania: **35.350,20 zł** (**22.855,53 zł** z Funduszu Sołeckiego, **10.000,00 zł** z Mienia Wiejskiego i **2,494,67 zł** z budżetu Gminy);

e) przebudowa drogi gminnej na dz. nr 874 w miejscowości Tyrawa Wołoska na kwotę **21.506,55 zł.** Środki pochodziły z budżetu Gminy;

W ramach Programu Polski Ład Gmina pozyskała środki w wysokości **1.235.000,00 zł** na Przebudowę dróg Gminnych w miejscowościach Tyrawa Wołoska, Rozpucie, Rakowa, Hołuczków oraz Siemuszowa;

3) zostało wykonane zadanie dotyczące oświetlenia ciągów komunikacyjnych: pn.: „Budowa oświetlenia ulicznego drogi krajowej nr 28 w miejscowości Tyrawa Wołoska”.

Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł **173.648,13 zł.** Środki na realizację zadania pochodziły z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych – Fundusz Przeciwdziałania COVID- 19;

4) Ochotnicze Straże Pożarne z terenu Gminy wzbogaciły się o nowy sprzęt specjalistyczny oraz wyposażenie osobiste strażaka. Środki na zakup sprzętu i wyposażenia pozyskiwano z różnych źródeł. Były to zarówno dotacje rządowe (MSWiA), dotacje z funduszy (WFOŚiGW w Rzeszowie, FSUSR), dotacje z fundacji (Fundacja ORLEN), dotacje Gminy Tyrawa Wołoska, środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID 19, a także środki własne jednostek OSP.

W wyniku tych działań OSP pozyskały:

- **OSP w Hołuczkuwie:**

a) miernik wielogazowy, opryskiwacz, szelki bezpieczeństwa.

Koszt wykonanego zadania **5.641,64 zł** (**5.500,00 zł** – dotacja FSUSR, **141,64 zł** – wkład własny OSP);

b) buty skórzane specjalne – koszt zadania **1140,00 zł** (dotacja z Fundacji ORLEN **1140,00 zł**);

c) ubranie specjalne 3-częściowe, buty STRAŻAK, rękawice ochronne – koszt zadania **5.055,00 zł** (dotacja z Funduszu Przeciwdziałania COVID 10 – **5.000,00 zł**, wkład własny OSP – **55,00 zł**);

- **OSP w Rozpuciu:**
 - a) motopompę szlamową z kpl. węże, pralkę i suszarkę do ubrań specjalnych, prądownicę, środek gaśniczy. Koszt wykonanego zadania-**21.020,00 zł** (**12.218 zł** - dotacja MSWiA, **8.802,00 zł** – wkład własny OSP);
 - b) buty gumowe 12 par - – koszt zadania **5.172,00 zł** (dotacja z Funduszu Przeciwdziałania COVID 10 – **5.000,00 zł**, wkład własny OSP – **172,00 zł**);
- **OSP w Siemuszowej:**
 - a) ubrania specjalne RAPTOR – 5 kpl., buty strażackie skórzane. Koszt wykonanego zadania – **13.159,00 zł** (**10.000,00 zł**-dotacja WFOŚiGW, **3.159,00 zł** – dotacja Gminy Tyrawa Wołoska);
 - b) hełmy strażackie 5 szt. – koszt zadania **5.050,00 zł** (dotacja z Funduszu Przeciwdziałania COVID 10 – **5.000,00 zł**, wkład własny OSP – **50,00 zł**);
- **OSP w Rakowej:**
 - a) motopompę pływającą NIAGARA, klucz do łączników, widły i szpadeł FISKARS. Koszt wykonanego zadania – **5.657,50 zł** (**5.500,00 zł**-dotacja FSUSR, **157,50 zł** – wkład własny OSP);
 - b) hełmy strażackie 6 szt., buty strażackie gumowe - koszt zadania **5.193,00 zł** (dotacja z Funduszu Przeciwdziałania COVID 10 – **5.000,00 zł**, wkład własny OSP – **193,00 zł**);
- **OSP w Tyrawie Wołoskiej:**
 - a) ubranie specjalne PREDATOR 5 szt.. Koszt wykonanego zadania – **14.000,00 zł** (**10.000,00 zł** - dotacja WFOŚiGW, **3.333,00 zł** – dotacja Gminy Tyrawa Wołoska, **667,00 zł** środki własne OSP);
 - b) motopompę szlamową o dużej wydajności - koszt wykonanego zadania – **11.770,00 zł** (**10.500,00 zł** - dotacja FSUSR, **1.270,00 zł** – wkład własny OSP);
 - c) hełmy strażackie 3 szt., buty strażackie, rękawice specjalne - koszt zadania **5.033,00 zł** (dotacja z Funduszu Przeciwdziałania COVID 10 – **5.000,00 zł**, wkład własny OSP – **33,00 zł**);
 - d) lancę gaśniczą kominową, prądownicę wodną – koszt wykonanego zadania **5.426,00 zł** (**5.054,00 zł** – dotacja MSWiA, **372,00 zł** – środki własne OSP).
 - e) jednostka OSP zakupiła ze środków własnych m.in. wyposażenie osobiste strażaka, jak też poniosła inne wydatki związane z działalnością jednostki na kwotę **15.000,00 zł**.

Gmina Tyrawa Wołoska, w ramach realizacji zadania pn. „Zakup środków trwałych służących wykonywaniu przez jednostki samorządu terytorialnego zadań na wypadek klęski żywiołowej, związanych z zapobieganiem jej skutkom”, zakupiła sprzęt który będzie służył do zapobiegania skutkom klęsk żywiołowych, tj.:

- Quad POLARIS SPORTSMEN 570 EPS;
- Przyczepkę transportową NEPTUN 263;
- Zestaw zapór przeciwpowodziowych 80 cm/20m (6 szt.)

Całkowity koszt zrealizowanego zadania wyniósł **79.942,00 zł**, (**50.000,00 zł** dotacja WFOŚiGW w Rzeszowie, **29.942,00 zł** – środki własne Gminy Tyrawa Wołoska).

Powyższy sprzęt został przekazany umową użyczenia jednostce OSP w Tyrawie Wołoskiej.

Na prośbę Wójta Gminy Tyrawa Wołoska, Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Krośnie przekazał nieodpłatnie **47** szt. kamizelek odblaskowych i **163** szt. samozaciskowych opasek odblaskowych z nadrukiem algorytmu udzielania pomocy przedmedycznej ofiarom wypadków drogowych. Wymienione materiały zostały

przekazane dla dzieci z oddziałów przedszkolnych oraz uczniom klas najmłodszych Szkoły Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej.

W zakresie potrzeby rozwoju ludzi i kultury:

1) wykonano kolejny etap zadania pn. **„Modernizacja budynku Świetlicy Wiejskiej w Hołuczkowie”** na kwotę: **122.672,54 zł**, z czego **90.374,60 zł** – dofinansowanie z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Fundusz Promocji Kultury). Pozostałe środki pochodziły z budżetu Gminy;

2) pozyskany został sprzęt techniczny usprawniający prowadzenie działalności GOK-u o wartości **25.000,00 zł (20.000,00 zł** – z Promocji Funduszu Kultury, **5.000,00 zł**- wkład własny z budżetu Gminy);

3) w ramach dotacji z Instytutu Książki w ramach „Programu Kraszewski Komputery dla Bibliotek”, pozyskano sprzęt elektroniczny na kwotę **33.300,00 zł**,

4) w ramach systematycznego doposażania placówek kulturalnych zakupiono książki do Gminnej Biblioteki Publicznej w Tyrawie Wołoskiej na kwotę **6.600 zł**;

5) Gminny Ośrodek Kultury w Tyrawie Wołoskiej zorganizował:

- zajęcia taneczne dla dwóch grup wiekowych,
- zajęcia wokalne dla Ludowego Zespołu Wokalno-Tanecznego „Tyrawa Wołoska”,
- wielkanocne warsztaty plastyczne (wspólnie z PWD Świetlica „Mrówka”),
- bożonarodzeniowe warsztaty plastyczne,
- warsztaty filmowe dla dzieci i młodzieży,
- wyjazdy do kina,
- wycieczki mające na celu poznanie ojczystych tradycji;
- Gminny Dzień Dziecka (wspólnie Gminna Biblioteką Publiczną , Urzędem Gminy oraz OSP w Tyrawie Wołoskiej),
- spektakl historyczny,
- II edycję Biegu Bitwy Warszawskiej. Współorganizatorami byli: GBP, Szkoła Podstawowa oraz OSP w Tyrawie Wołoskiej),
- Obchody Święta Niepodległości (przy współpracy z UG, SP oraz OSP w Tyrawie Wołoskiej i Rozpuciu),
- Narodowe Czytanie (wspólnie z GBP w Tyrawie Wołoskiej);

6) Zespół Wokalno-Taneczny „Tyrawa Wołoska”, działający przy GOK w Tyrawie Wołoskiej, wydał płytę **„HEJ KOLEDA ,KOLEDA...”**. Brał czynny udział w uroczystościach i imprezach gminnych uświetniając je swoimi występami.

W zakresie rekreacji, wypoczynku:

1) w ramach wspierania działalności stowarzyszeń i organizacji społecznych w zakresie organizowania imprez masowych o charakterze sportowym i rekreacyjnym, Gmina przeznaczyła z budżetu **7.000,00 zł** na realizację projektu pn.: **„Upowszechnianie i rozwój sportu amatorskiego wśród mieszkańców Gminy”**;

2) w ramach zajęć rekreacyjno-sportowych GOK organizował:

- zajęcia sportowe (2 godz. tygodniowo),
- wyjazdy na basen dla dzieci i młodzieży,
- zajęcia rytmiczno-taneczne dla dzieci (Zumba Kids);

3) Koło Gospodyń Wiejskich „Złoty Dąb” w Hołuczkowie zrealizowało projekt pn.: „Wakacje z animatorem wolontariuszem”, sfinansowany ze środków programu „Działaj Lokalnie” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności (realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce) oraz Fundacji Bieszczadzkiej-Ośrodka Działaj Lokalnie w Ustrzykach Dolnych, (kwota dotacji: **5.300,00 zł**).

Projekt polegał na organizacji dwutygodniowych zajęć dla dzieci. Głównym jego celem było stworzenie warunków do atrakcyjnego spędzania wolnego czasu dzieci, połączonego z edukacją ekologiczną.

W ramach projektu m. in. odbyła się pogadanka na temat segregowania śmieci, sprzątanie miejscowości, odmalowanie ogrodzenia, spotkanie z seniorami oraz maraton quizowy;

4) oddana została do użytku infrastruktura rekreacyjno-turystyczna w Tyrawie Wołoskiej – inwestycja zrealizowana przez Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „U Podnóża Gór Słonnych” w Tyrawie Wołoskiej. Wartość inwestycji – **204.029,57 zł**;

5) Grupa Nieformalna „Wspólnie Dla Sportu” pod patronatem KGW „Złoty Dąb” w Hołuczkowie, w ramach projektu „Podkarpackie Inicjatywy Lokalne 2021-2023” dofinansowanego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na

lata 2021-2030, zrealizowała projekt „Odtworzenie boiska Pod Lipami do piłki siatkowej”. Kwota dotacji: **6000,00** zł.

Podczas realizacji projektu powstało boisko do gry w piłkę siatkową, zostały zorganizowane zawody sportowe;

6) pod patronatem Wójta Gminy Tyrawa Wołoska odbył się „Rajd Rowerowy wokół Gminy Tyrawa Wołoska” z okazji Święta Niepodległości, z udziałem młodzieży szkolnej i mieszkańców Gminy. W Rajdzie uczestniczyli także m. in. Burmistrz Miasta Sanoka, Wójt i Zastępca Wójta Gminy Tyrawa Wołoska, Ksiądz Katecheta z parafii w Mrzygłodzie, pracownicy Szkoły Podstawowej i GOPS-u oraz uczniowie Szkół Podstawowych w Tyrawie Wołoskiej i Mrzygłodzie. Imprezę ubezpieczała OSP w Tyrawie Wołoskiej;

7) w trakcie wakacji sześcioro dzieci z Gminy Tyrawa Wołoska uczestniczyło w bezpłatnym wypoczynku zorganizowanym przez Kuratorium Oświaty w Rzeszowie;

8) GOK w Tyrawie Wołoskiej zorganizował wyjazdy dzieci na basen oraz wycieczkę dla mieszkańców, biorących aktywny udział w życiu społecznym Gminy;

9) Gminny Ośrodek Kultury w Tyrawie Wołoskiej zorganizował zajęcia wakacyjne dla dzieci z terenu Gminy (gry, zabawy, zajęcia plastyczne, zajęcia rekreacyjno- sportowe).

W zakresie potrzeby zdrowia i życia:

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii spowodowanej koronawirusem SARS-Cov-2 zostało podjętych szereg działań, mających na celu zmniejszenie ryzyka zarażenia mieszkańców Gminy oraz pracowników Urzędu Gminy i jednostek podległych:

1) prowadzono szeroko zakrojoną akcję informacyjną skierowaną do mieszkańców i osób przebywających czasowo na terenie Gminy, która miała na celu przekazanie najistotniejszych zasad dot. koronawirusa oraz zachowań zmniejszających ryzyko zarażenia. Informacje zamieszczano zarówno na stronach internetowych Gminy Tyrawa Wołoska jak też na tablicach ogłoszeń w poszczególnych miejscowościach oraz przekazywano do sołtysów;

2) promowano szczepienia COVID-19. Przy okazji organizowanych ważnych wydarzeń i spotkań organizowane były stoiska informacyjne. Na bieżąco publikowano komunikaty, rozprowadzano ulotki. W placówce oświatowej przeprowadzona była tematyczna prelekcja. Władze Gminy i pracownicy GOPS, poprzez rozmowy bezpośrednie z mieszkańcami, zachęcały do szczepień. W konkursie „Rosnąca Odporność” Gmina zajęła pierwsze miejsce w powiecie sanockim, otrzymując nagrodę w wysokości **1.000.000,00** zł. Dodatkowo, dzięki pozyskanym środkom – **10.000,00** zł na działania promocyjne szczepień zostały zakupione niezbędne materiały służące zarówno osiągnięciu planowanego celu jak realizacji potrzeb Gminy;

3) Gmina realizowała program PFRON Moduł IV” pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”. Dzięki temu pozyskana została kwota **10.280,00** zł. Pieniądze wykorzystano na zakup środków ochronnych przeciw COVID-19 dla 150 osób niepełnosprawnych i 50-ciu ich opiekunów, zakup stacji do dezynfekcji i karnetów na basen oraz usług psychologa;

4) w Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej oraz w Świetlicy Mrówka zostały przeprowadzone pogadanki na temat zdrowego żywienia, ryzyka związanego z chorobami, ryzyka uzależnień oraz zasady prawidłowego postępowania związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19;

5) w ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w wyniku przeprowadzonych postępowań 3 osoby zostały skierowane na leczenie w Poradni Leczenia Uzależnień.

W zakresie potrzeby opieki i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży:

1) kontynuowana jest działalność Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci Świetlica „Mrówka”,

2) W Szkole Podstawowej realizowany był program „Szkolny Klub Sportowy” dla uczniów z klas starszych oraz program „Akademia Małych Zdobywców” dla klas młodszych,

3) w Gminnym Ośrodku Kultury w Tyrawie Wołoskiej zorganizowane zostały zajęcia rekreacyjno- sportowe (2 godz. tygodniowo),

4) Gminny Ośrodek Kultury prowadził zajęcia taneczne dla dzieci i młodzieży;

5) na terenie Gminy Fundacja „ W trosce o życie” realizuje projekt pod nazwą: „**Dzienny Dom pobytu w Gminie Tyrawa Wołoska**” przeznaczony dla ludzi w podeszłym wieku, z którego korzystają mieszkańcy Gminy,

W zakresie kontaktów społecznych, więzi grupowej, swobody i łatwości kontaktów przestrzennych:

1) wykonano szereg przedsięwzięć na rzecz poprawy czystości i estetyki Gminy:

- zostały usunięte obumarłe drzewa,
- na bieżąco pielęgnowane były tereny zielone,
- zostały wykonane nasadzenia drzew miododajnych oraz kwiatów;

2) KGW „Złoty Dąb” w Hołuczkowie było patronem projektu „**Gotowanie w koronie**” realizowanego przez grupę nieformalną o nazwie „**Panie mają moc**”. Inicjatywa realizowana w ramach projektu „Podkarpackie Inicjatywy Lokalne 2021-2023” dofinansowanego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030. Kwota dotacji: **6000,00 zł**)

W związku z projektem zorganizowano cykl spotkań nauki gotowania dla dzieci oraz spotkanie dla rodziców. Dzieci miały okazję nauczenia się przygotowywania zdrowych dań. Spędzały wspólnie, w sposób atrakcyjny, wolny czas. Przy tej okazji odbyła się też pogadanka na temat pozytywnych i negatywnych skutków pandemii;

3) patronem projektu **„Uchronić od zapomnienia”** – realizowanego przez grupę nieformalną **„Działajmy razem na rzecz odnowy cmentarzy”** było KGW „Kalina” w Siemuszowej. Inicjatywa realizowana w ramach projektu „Podkarpackie Inicjatywy Lokalne 2021-2023” dofinansowanego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030.

Projekt polegał na odczyszczeniu z zakrzaczeń cmentarza w miejscowości Kreców. Zakupiono ławki, kosze na śmieci, donice na kwiaty oraz tablicę informacyjną, na której znajdują się informacje o historii miejscowości Kreców. Dofinansowanie wyniosło **6.000,00 zł**;

4) KGW „Kalina” w Siemuszowej” zrealizowało projekt **„Dynią zainspirowane”** w ramach projektu „Podkarpackie Inicjatywy Lokalne 2021-2023” dofinansowanego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030. Kwota dotacji wyniosła **9000,00 zł**.

Celem było promowanie Koła Gospodyń jako młodej organizacji. W ramach projektu zostały zorganizowane warsztaty kulinarne wraz z degustacją, gdzie głównym składnikiem potraw była dynia. Dodatkowo KGW pozyskało sprzęt pomocny przy organizacji imprez

Regionalnymi Operatorami wymienionych projektów były: Fundacja Przestrzeń Lokalna”, Fundacja Fundusz Lokalny SMK, Stowarzyszenie LGD, „Partnerstwo dla Ziemi Niżańskiej”, Stowarzyszenie LGD „TRYGRON-Rozwój i Innowacja”;

5) KGW „Złoty Dąb” w Hołuczku było także patronem projektu, **„Razem na rzecz rozwoju edukacji ekologicznej w Gminie Tyrawa Wołoska”** dofinansowanego w ramach projektu „Podkarpacki Korpus Solidarności” w ramach zadania „Mini granty na inicjatywy wolontariackie Korpusu Solidarności”, edycja 2021 r. Kwota dotacji: **700,00 zł**).

Celem projektu było promowanie ekologii, ochrony środowiska, zachęcenie dzieci do zdrowego stylu życia. Zorganizowano pokaz połączony z warsztatami, który pomógł zrozumieć wiele ciekawych przyrodniczych zjawisk;

6) 10 mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska uczestniczyło w projekcie pt.: **„Rozwijanie kompetencji podstawowych poprzez promowanie kultury i tożsamości bieszczadzkiej”**, zrealizowanego przez STAWIL sp. z o. o. w Rzeszowie w partnerstwie z LGD „Zielone Bieszczady”, który był współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu „SZANSA – nowe możliwości dla dorosłych” Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Uczestnicy projektu otrzymali wsparcie edukacyjne ukierunkowane na rozwój kompetencji cyfrowych i społecznych w formie grupowej. W ramach działań odbyły się m. in.: zajęcia komputerowe, fotograficzne, warsztaty artystyczne, kurs tańca;

7) 10 mieszkańców Gminy brało udział w bezpłatnym szkoleniu **„ECDL BASE – podstawowy certyfikat umiejętności cyfrowych”**. Projekt skierowany był do osób powyżej 25 roku życia, sfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. Zadanie realizowało Stowarzyszenie „Centrum Rozwoju Aktywności Społecznej” w Rzeszowie. Uczestnicy podwyższyli swoje umiejętności, kompetencje i kwalifikacje cyfrowe,

8) organizowane lub wspierane były imprezy integracyjne organizowane m. in. z okazji: Dnia Dziecka, Świąt Narodowych i innych, których realizatorem były jednostki

organizacyjne Gminy oraz mieszkańcy miejscowości Gminy Tyrawa Wołoska;

9) konsultacje społeczne prowadzone były przede wszystkim w formie otwartych spotkań z mieszkańcami poszczególnych miejscowości Gminy. Na spotkaniach były poruszane ważne sprawy dla poszczególnych miejscowości i Gminy. Przy tworzeniu rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi była ogłoszona forma pisemna zgłaszania uwag w sekretariacie Urzędu Gminy lub za pośrednictwem poczty elektronicznej. W tym przypadku nie było zgłoszonych żadnych propozycji lub uwag.

W roku 2021 został przeprowadzony Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021. Spisując się w 100%-ach mieszkańcy wykazali pełne zrozumienie i odpowiedzialność społeczną, przyczyniając się do zajęcia II miejsca w Rankingu Gmin Podkarpacia.

W zakresie potencjału technicznego:

- 1)** systematyczna poprawa stanu technicznego dróg gminnych – **249.712,14 zł**,
- 2)** budowa oświetlenia ulicznego – **173.648,13 zł**,
- 3)** modernizacja budynku Świetlicy Wiejskiej w Hołczkowie. Koszt etapu inwestycji zrealizowany w 2021 roku - **122.672,54 zł**,
- 4)** poprawa efektywności energetycznej budynku Gminy Tyrawa Wołoska – **31.242,00 zł** (**24.993,60 zł**- dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, **6.248,40 zł** – wkład własny),
- 5)** wykonano remonty budynków komunalnych. Koszt remontów – **18.387,50 zł**.

W zakresie środowiska przyrodniczego:

1) gospodarka wodno-ściekowa

Gmina Tyrawa Wołoska nie posiada na całej swojej powierzchni sieci wodociągowej, w swoich zasobach ma 9 studni kopanych zlokalizowanych:

1. dz. nr 405 w Rozpuciu
2. dz. nr 173/1 w Siemuszowej
3. dz. nr 108/2 w Tyrawie Wołoskiej
4. dz. nr 341 w Tyrawie Wołoskiej
5. dz. nr 310 w Rozpuciu
6. dz. nr 313/1 w Tyrawie Wołoskiej
7. dz. nr 604 w Tyrawie Wołoskiej
8. dz. nr 310/1 w Tyrawie Wołoskiej
9. dz. nr 307 w Rakowej

oraz jedna studnię wierconą zlokalizowaną na dz. nr 341 w Tyrawie Wołoskiej. Studnie te zaopatrują w wodę budynki użyteczności publicznej oraz mieszkania stanowiące własność Gminy Tyrawa Wołoska. Pozostali mieszkańcy gminy wodę czerpią z własnych ujęć.

W miejscowości Tyrawa Wołoska znajdują się dwie oczyszczalnie ścieków. Pierwsza oczyszczalnia zlokalizowana jest w Centrum Tyrawy Wołoskiej i do znajdującej się tam oczyszczalni podłączonych jest 13 budynków jednorodzinnych oraz GOK. Do drugiej oczyszczalni ścieków w Tyrawie Wołoskiej podłączona jest Szkoła Podstawowa wraz z mieszkaniami znajdującymi się w tzw. Starym Domu Nauczyciela. Miejscowość Hołuczków jest w 95 % skanalizowana. Nieczystości ciekłe odprowadzane są do 4 oczyszczalni ścieków. Pozostali mieszkańcy nieczystości ciekłe odprowadzają do bezodpływowych zbiorników lub posiadają przydomowe oczyszczalnie ścieków.

W roku 2021 Gmina otrzymała:

- dofinansowanie z Programu „Polski Ład” na realizację zadania pn.: „Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Tyrawa Wołoska”. Otrzymane środki to **6.650.000,00 zł**, a deklarowana kwota wkładu własnego to: **350.000,00 zł**. Z w/w środków planowana jest budowa sieci kanalizacji sanitarnej w systemie zaprojektuj-wybuduj,
- **952.146,00 zł** na uzupełnienie subwencji ogólnej, z przeznaczeniem na wsparcie finansowe w zakresie kanalizacji. Z powyższej kwoty jest planowana realizacja zadania pn.: „Przebudowa (modernizacja) czterech oczyszczalni ścieków na trzy pompownie i jedną główną oczyszczalnię z pompownią wraz z budową niezbędnej infrastruktury” w miejscowości Hołuczków,
- **1.293.386,00 zł** na uzupełnienie subwencji ogólnej, z przeznaczeniem na wsparcie finansowe w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę,
- środki w kwocie **156.552,18 zł** na realizację zadania pn.: „Wykonanie dokumentacji projektowej sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią ścieków na terenie Gminy Tyrawa Wołoska”. W związku z otrzymaniem w/w kwoty zostało rozpisane zapytanie ofertowe na wykonanie zadania. W wyniku tego została podpisana umowa na wykonanie zadania z firmą: „Zaprojektuj i Wybuduj” Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie,
- doposażenie punktu konsultacyjno-informacyjnego realizującego program Czyste Powietrze (m. in. drukarkę wielofunkcyjną) na kwotę **15.608,70 zł**.

2) odpady komunalne

Gmina Tyrawa Wołoska zorganizowała przetarg nieograniczony na odbiór i zagospodarowanie zmieszanych i selektywnie zbieranych odpadów komunalnych z nieruchomości położonych na terenie Gminy Tyrawa Wołoska. Odpady komunalne odbierane były przez firmę Transprzet Sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w miejscowości Zabłotce. Gmina podpisała umowę z Transprzet w sprawie prowadzenia Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, który znajduje się w Olszanicy.

Wpływy z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w 2021 roku wyniosły: **418.974,44 zł**.

Wydatki w związku z odbiorem, transportem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych wyniosły: **317.784,66 zł**.

Nadwyżka z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi: **137.531,49 zł**.

Ilość mieszkańców posiadających złożoną deklarację na terenie Gminy Tyrawa Wołoska na dzień 31 grudnia 2021 r. – **1574**.

Cena za odbiór odpadów komunalnych wynosiła **24,00** zł od mieszkańca gromadzącego odpady w sposób selektywny. W przypadku gdy mieszkaniec posiada kompostownik opłata ulega zmniejszeniu o **2,00** zł od mieszkańca.

Ilość odpadów zebranych w 2021 roku wynosiła:

Lp.	Rodzaj odpadów	Ciężar odpadów (Mg)		
		2019 rok	2020 rok	2021 rok
1	Odpady niesegregowane	116,64	98,68	85,98
2	Odpady segregowane	92,52	123,58	131,22
	w tym:			
2a	szkło	31,28	34,44	35,88
2b	tworzywa sztuczne	25,36	37,66	40,92
2c	papier	3,42	4,98	1,80
2d	odpady wielkogabarytowe	24,86	26,18	35,54
2e	zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny zawierający niebezpieczne składniki		3,90	1,20
2f	zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny	2,32	4,60	1,36
2g	urządzenia zawierające freony	0,92	2,94	1,56
2i	zużyte opony	4,36	8,88	10,40
2j	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji			1,20
2k	Inne odpady nieulegające biodegradacji			1,36

Ilość odpadów komunalnych dostarczanych przez mieszkańców do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Olszanicy w 2021 r. wyniosła: 1,86 Mg.

Gmina posiada aplikację „Kiedy śmieci”. Po zainstalowaniu jej w telefonie, mieszkańcy Gminy są powiadamiani o terminach odbioru odpadów komunalnych oraz zasadach prawidłowej segregacji.

3) inne działania

1. W ciągu 2021 roku zostało złożonych **58** wniosków na wycinkę drzew będących własnością osób fizycznych lub osób prawnych.
2. W związku ze złożonymi wnioskami dot. sterylizacji/kastracji kotów/psów będących własnością mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska, wykonano **36** zabiegów.
3. Gmina Tyrawa Wołoska brała udział w inicjatywie pn.: „Sadzenie drzew miododajnych, sposobem na ochronę bioróżnorodności w województwie podkarpackim”. Zostało pozyskanych **30** szt. drzew miododajnych oraz **19** szt. krzewów miododajnych, które zostały posadzone na terenie Gminy, na działkach będących jej własnością.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY TYRAWA WOŁOSKA I MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tyrawa Wołoska, które zostało przyjęte przez Radę Gminy w Tyrawie Wołoskiej z dnia 10 października 2002 roku Uchwałą Nr XXXVI/203/2002 (dwie zmiany, pierwsza Zmiana Nr 1/2010 – załącznik do uchwały Nr X/39/11 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 30 września 2011 r. i druga zmiana Nr 2/2012 – załącznik do uchwały Nr XXXI/148/13 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 30 grudnia 2013 r.).

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego stanowi podstawę planowania przestrzennego w Gminie. Gmina Tyrawa Wołoska zajmuje powierzchnię około 69 km², z czego około 0,2212 km² objęte jest Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego (0,32% powierzchni).

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego w Gminie Tyrawa Wołoska:

- dla Gazociągu Wysokiego Ciśnienia, relacji Hermanowice – Strachocina, który został przyjęty przez Radę Gminy w Tyrawie Wołoskiej z dnia 22 listopada 2011 r. Uchwałą Nr XII/46/11 o powierzchni 0,2112 km²;
- o nazwie „Tyrawa Wołoska I/2012”, który został przyjęty przez Radę Gminy w Tyrawie Wołoskiej z dnia 30 grudnia 2013r. Uchwałą Nr XXXI/149/13 – teren położony pomiędzy drogą publiczną krajową, drogą publiczną powiatową, a ciekim wodnym Tyrawka, o powierzchni około 1,0 ha.

Gmina Tyrawa Wołoska w 2021 r. wydała łącznie 22 decyzji administracyjnych w sprawie ustalenia zasad zagospodarowania i zabudowy w tym 16 decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową, 2 pod infrastrukturę drogową, 1- pod zabudowę produkcyjno-usługową oraz 3 decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ponadto na wnioski zainteresowanych wydano 41 zaświadczeń z o przeznaczeniu nieruchomości w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie Gminy Tyrawa Wołoska w ubiegłym roku nadano 12 numerów porządkowych.

BUDOWNICTWO

Budownictwo jednorodzinne

Rozwój budownictwa na terenie Gminy Tyrawa Wołoska obrazują poniższe dane:
Ilość nadanych numerów porządkowych dla budynków mieszkalnych:

- 2014 r. – 9,
- 2015 r. – 8,
- 2016 r. – 7,
- 2017 r. – 5,

- 2018 r. – 11,
- 2019 r. – 11,
- 2020 r. – 9,
- 2021 r. – 12.

Razem: **72** nadanych numerów porządkowych.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1986 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.) prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy.

Program na 2021 r. został przyjęty uchwałą nr XXIII/117/2020 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 15 grudnia 2020 r.

Przeciwdziałanie narkomanii realizuje się nierozłącznie z profilaktyką uzależnień od alkoholu.

Realizowane były główne zadania Programu polegające na:

- zwiększeniu dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- udzielaniu rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzeniu profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo - rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych (placówce wsparcia dziennego),
- wspomaganiu działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii,
- podejmowaniu interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- udzielaniu pomocy osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób, z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Uległ zmianie skład osobowy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Obecnie składa się z:

- przedstawiciela Urzędu Gminy (Zastępca Wójta Gminy Tyrawa Wołoska jako Przewodniczący Komisji),
- przedstawiciela Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej,
- przedstawiciela Powiatowej Policji w Sanoku,
- psychologa.

W roku 2021 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tyrawie Wołoskiej skupiła się przede wszystkim na diagnozowaniu osób skierowanych na Komisję, u których występuje podejrzenie uzależnienia od alkoholu oraz diagnozowaniu potrzeb i udzielaniu pomocy tym osobom oraz ich rodzinom. W tym celu zostały zawarte cztery umowy zlecenia na wykonanie czynności polegających na przeprowadzeniu badań w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wydawaniu stosownych opinii wobec osób skierowanych do lekarza biegłego przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tyrawie Wołoskiej. Umowy zostały podpisane z biegłymi sądowymi, dwie z psychologiem, natomiast dwie pozostałe z lekarzami specjalistami psychiatrii.

W 2021 r. Komisja prowadziła **13** spraw w zakresie nadużywania alkoholu, z czego wszczęła **5** nowych postępowań.

Po przeprowadzonych przez Komisję rozmowach motywacyjnych, dobrowolnie, w zakresie uzależnienia od alkoholu przebadane zostały **2** osoby, dla **3** osób zostały wysłane wnioski do Sądu Rejonowego o zastosowanie leczenia odwykowego.

Trzy osoby podjęły leczenie w Poradni Leczenia Uzależnień w Sanoku, z czego tylko jedna kontynuuje terapię nadal. Pozostałe osoby leczenie przerwały.

Jedna osoba podjęła dobrowolnie leczenie w zakładzie stacjonarnym na Oddziale Terapii Uzależnienia od Alkoholu.

Wobec **1** osoby zakończono postępowanie ze względu na zaprzestanie nadużywania alkoholu.

Do pozostałych osób, które nie współpracowały z członkami Komisji oraz z biegłymi sądowymi zostały wszczęte procedury w zakresie podjęcia stosownych działań przez Sąd Rejonowy w Sanoku – Wydział Rodzinny i Nieletnich. Sąd prowadzi odrębne postępowania o zastosowaniu obowiązku leczenia odwykowego.

Picie i nadużywanie alkoholu jest jednym z czynników ryzyka wystąpienia przemocy. Większość osób, z którymi pracują członkowie Komisji w Tyrawie Wołoskiej należą do osób stosujących przemoc. To osoby, co do których wszczęta jest oddzielna procedura tzw. Niebieska Karta. Warto pamiętać, że leczenie odwykowe nie rozwiązuje problemu przemocy w rodzinie. Ponieważ zobowiązanie do leczenia nie ma charakteru przymusu, osoba uzależniona często odmawia pozostania w placówce leczenia odwykowego i cały wysiłek rodziny i zaangażowanych instytucji, w efekcie, nic nie zmienia: osoba uzależniona pije i stosuje nadal przemoc.

W wielu wypadkach poważnym czynnikiem motywującym do podjęcia terapii związanej z przerwaniem stosowania przemocy jest wyrok sądowy (w sprawie karnej) w zawieszeniu. Daje to możliwości nacisku kuratorowi, aby jego podopieczny podjął terapię dla osób stosujących przemoc. Groźba wystąpienia do sądu o odwołanie wyroku jest sankcją, której sprawcy przemocy, w większości wypadków, wolą uniknąć. Mając to na uwadze, GKRPA na bieżąco współpracowała i na zasadzie synergii podejmowała działania z Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym, działającym w ramach Ośrodka Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej.

W celu zminimalizowania przypadków zakłóceń porządku publicznego, łamania przepisów prawa oraz wszelkich form patologii, w ramach współpracy, Policja na bieżąco przeprowadza kontrole sklepów usytuowanych na terenie Gminy Tyrawa Wołoska. Policja przypominała, że sprzedaż alkoholu nieletnim jest przestępstwem. Ponadto w ramach

kampanii „Ogranicz dostępność alkoholu” przekazano materiały szkoleniowe dla osób prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych. Dokonano kontroli punktów sprzedaży w zakresie przestrzegania prawa związanego z handlem alkoholem.

W 2021 r. Gminna Komisja, dla 4 osób prowadzących działalność gospodarczą, wydała opinie w formie postanowienia, dotyczące udzielania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Organizowane były działania profilaktyczne:

- zorganizowane zostały zajęcia dla dzieci i młodzieży ze Szkoły Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej oraz dzieci z placówki wsparcia dziennego Świetlicy Mrówka- przeprowadzone przez Centrum Socjo–Pedagogiczne „Team” w Rzeszowie w formie warsztatów z zakresu rozwijania kompetencji społecznych i zdolności poznawczych profilaktyki uzależnień,
- zorganizowano rajd rowerowy dla dzieci i młodzieży z okazji Święta Niepodległości. Uczestnicy imprezy mieli możliwość aktywnego spędzenia czasu wolnego,
- dofinansowany został wyjazd młodzieży na rekolekcje zorganizowane przez Parafię Rzymskokatolicką w Mrzygłodzie, na których omawiana była tematyka przeciwdziałania stosowaniu wszelkiego rodzaju używek. Rekolekcje miały również na celu promowanie właściwych postaw życiowych wśród rówieśników,
- zorganizowano zajęcia edukacyjne w ramach programu profilaktycznego „Zdrowie to mój skarb”, przeprowadzone przez wychowawców klas I-III Szkoły Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej;
- odbyły się zajęcia warsztatowe dla rodziców dzieci Szkoły Podstawowej mające na celu uświadomienie rodzicom występowanie ryzykownych zagrożeń wśród dzieci i młodzieży, w tym uzależnienia behawioralnego. Zajęcia przeprowadzone osobno dla rodziców dzieci z klas I-IV i klas V-VIII;

W 2021 r. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uczestniczyła w 13 posiedzeniach. Na każdym posiedzeniu Komisja przeprowadzała z osobami uzależnionymi od alkoholu dialog motywacyjny.

W celu realizacji Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współpracowała z:

- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- Sądem,
- Prokuraturą,
- Policją,
- Poradnią Leczenia Uzależnień w Sanoku,
- Gminnym Ośrodkiem Kultury,
- Szkołą Podstawową w Tyrawie Wołoskiej,
- Parafią Rzymskokatolicką pw. Św. Mikołaja Biskupa w Tyrawie Wołoskiej oraz Parafią Rzymskokatolicką pw. Rozesłania Apostołów w Mrzygłodzie,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sanoku
- Placówką Wsparcia Dziennego w Tyrawie Wołoskiej.

W ramach współpracy zostało przeprowadzone szkolenie dla instytucji współpracujących pt. „ Praktyczna realizacja przepisów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i realizacji procedury NK”.

Plan finansowy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021 zakładał kwotę: **45.016,24 zł**, jego wykonanie – **31.319,81 zł**.

Podobnie jak w roku ubiegłym, w związku z rozpowszechnianiem się koronawirusa SARS-Co V-2 wywołującego chorobę COVID, część zaplanowanych działań w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok nie została zrealizowana ze względów obiektywnych.

PROGRAM WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2021 został przyjęty Uchwałą Nr XXIII/123/2020 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 15 grudnia 2020r. Cele uchwalonego programu to:

- określenie zasad współpracy samorządu z organizacjami,
- wspieranie działań na rzecz umacniania istniejących i powstawania nowych organizacji, działających dla dobra lokalnej społeczności,
- pobudzanie innowacyjności i konkurencyjności poprzez umożliwienie organizacjom indywidualnego wystąpienia z ofertą realizacji konkretnych zadań publicznych,
- włączenie zainteresowanych organizacji do realizacji programów służących rozwojowi gminy,
- poprawa jakości życia współmieszkańców poprzez pełniejsze zaspokojenie potrzeb społecznych, wzmacnianie pozycji organizacji i zapewnienie tym organizacjom równych szans w realizacji zadań publicznych, poprzez powierzanie i wspieranie coraz większej ilości zadań z jednoczesnym zapewnieniem odpowiednich środków na ich realizację.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi w roku 2021 była nadal okresami ograniczona przez utrzymującą się pandemię.

Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „U Podnóża Gór Słonnych” zrealizowało projekt w ramach ogłoszonego przez Lokalną Grupę Działania „Zielone Bieszczady”, naboru w zakresie: Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej dotyczącego przedsięwzięcia: Budowa, rozbudowa i wyposażenie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej pn.: **„Budowa ogólnodostępnej, niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjno-turystycznej w Tyrawie Wołoskiej”**.

Kolejny wniosek w/w Stowarzyszenia na dofinansowanie projektu pn.: **„Dziedzictwo Kulturowe Gminy Tyrawa Wołoska”** został wysoko oceniony i zakwalifikowany do realizacji w roku 2022.

Koła Gospodyń Wiejskich: „Złoty Dąb” w Hołuczku oraz „Kalina” w Siemuszowej zrealizowały, bądź objęły patronatem projekty opisane wcześniej.

Wymienione działania były realizowane w ścisłej współpracy z Urzędem Gminy w Tyrawie Wołoskiej. Zarówno władze Gminy jak i pracownicy Urzędu oraz jednostek organizacyjnych Gminy wspierały inicjatywy, udzielając pomocy merytorycznej.

Realizowane zadania Stowarzyszeń były wspierane finansowo poprzez udzielanie pożyczek oraz dofinansowanie projektów w zakresie wkładu własnego.

UKS „Tyrawka” zrealizował zadanie publiczne o charakterze finansowym ze środków pochodzących z budżetu Gminy z zakresu tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi sportu na kwotę: **9.849,60 zł (7.000,00 zł – dotacja, 2.849,60 zł – środki własne UKS „Tyrawka”)**.

Koła Gospodyń Wiejskich oraz **Ochotnicze Straże Pożarne** czynnie wspomagały działania władz Gminy poprzez świadczenie cennej i efektywnej pomocy przy organizacji ważnych wydarzeń. Były też partnerami przy realizacji projektów społecznych.

Dzięki współpracy z **LGD „Zielone Bieszczady”, Stowarzyszenie „Centrum Rozwoju Aktywności Społecznej” w Rzeszowie** mieszkańcy naszej Gminy mogli uczestniczyć w ciekawych projektach (opisanych już wcześniej).

REALIZACJA UCHWAŁ RADY

Stosownie do art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym wójt gminy jest organem wykonawczym, do którego należy m. in. wykonywanie uchwał rady gminy.

Podjęte przez Radę Gminy uchwały Wójt Gminy, zgodnie z art. 90 ust. 1 i 2 cytowanej ustawy, przekazał w nieprzekraczalnym terminie 7 dni do organów nadzoru jakimi są:

- w zakresie zgodności z prawem – Wojewoda Podkarpacki,
- w zakresie spraw finansowych – Regionalna Izba Obrachunkowa.

W roku 2021 Rada Gminy Tyrawa Wołoska podjęła **37** uchwał, z czego:

- **16** objętych było nadzorem Regionalnej Izby Obrachunkowej,
- **6** podlegało publikacji w dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, wszystkie uchwały opublikowane zostały w Biuletynie Informacji Publicznej, zaś uchwały stanowiące akty prawa miejscowego w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Podmioty gospodarcze według CEIDG							
Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba podmiotów	35	35	41	46	53	59	85

Na terenie Gminy funkcjonują zakłady związane z przetwórstwem drewna, zakłady mechaniki pojazdowej oraz sklepy. Pozostałe podmioty prowadzące działalność gospodarczą są związane ze świadczeniem usług: leśnych, tartacznych, budowlanych, stolarskich, fryzjerskich, kosmetycznych, hotelarskich, związanych z handlem oraz

gastroonomią, wynajmem i dzierżawą maszyn i urządzeń. Działają również podmioty związane z ratownictwem medycznym.

ROLNICTWO

Użytki rolne stanowią **2559,3320 ha** powierzchni całej Gminy czyli ok. **37,00%**.
Areal poszczególnych klas przedstawia się następująco:

Klasa	Powierzchnia [ha]
ŁIII	10,8390
ŁIV	12,9355
ŁV	23,115
ŁIV	8,6645
PsII	0,6774
PsIII	18,0141
PsIV	407,0693
PsV	369,4089
PsVI	145,2993
RIIIa	4,9870
RIIIb	90,4232
RIVa	487,3288
RIVb	457,4941
RV	451,2727
RVI	71,8031

Z uwagi na zmieniający się klimat w ostatnich latach zaobserwowano zwiększone występowanie niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, które niewątpliwie wpływają na kondycję rolnictwa.

W 2021 roku na terenie Gminy Tyrawa Wołoska wystąpiły niekorzystne zjawiska atmosferyczne określone jako gradobicie. Do Urzędu Gminy w Tyrawie Wołoskiej wpłynęło **21** wniosków. W trzech gospodarstwach rolnych wystąpiły szkody powyżej **30 %** średnio rocznej produkcji, w związku z tym istnieje możliwość uzyskania odszkodowania.

Została podpisana umowa z Okręgową Stacją Chemiczno-Rolniczą w Rzeszowie na wykonanie oznaczeń laboratoryjnych w próbkach glebowych z użytków rolnych i sadów. Na terenie Gminy wykonano **50** próbek.

OŚWIATA I EDUKACJA

1. Budżet Oświaty i Edukacji

Wykonanie budżetu w roku 2021 wynosiło: **3.413 985,67 zł**

w tym:

- 1) Szkoła Podstawowa –**2.699 539,57zł**, (w tym: 31 061,51 zł.- inwestycje)
- 2) Oddziały przedszkolne – **323 475,54 zł**,
- 3) doskonalenie i dokształcanie nauczycieli – **14 697,50 zł**,

- 4) dowóz uczniów do szkół – **50 950,20 zł**,
- 5) pozostała działalność – **38 440,18 zł**,
- 6) ZEAS – **286 882,68 zł**.

Środki pochodziły z:

- 1) subwencji oświatowej – **2.357 873,00zł**,
- 2) dotacji do przedszkoli – **42 659,00 zł**,
- 3) dotacji do podręczników – **19 670,55 zł**,
- 4) dotacja – „Aktywna Tablica” – **14.000,00 zł**,
- 5) budżetu Gminy – **979 783,12 zł**.

2.Liczba uczniów i oddziałów

Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	W tym:							
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
SP	8	163	16	23	21	25	20	16	23	19
Oddziały przedszkolne	3	47	0a	0b	0c					
			13	16	18					
Ogółem	11	210								

3.Zatrudnienie

W roku szkolnym 2021/22 w Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej prowadzonej przez Gminę jest zatrudnionych **26** nauczycieli oraz **6** pracowników administracji i obsługi.

Wyszczególnienie	Zatrudnienie		W tym:			
	etaty	osoby	Nauczyciele		Pozostali	
			etaty	osoby	etaty	osoby
SP	27,17	29	22.17	23	5	6
Oddziały przedszkolne	3	3	3	3		
Razem	30,17	32	25.17	26	5	6

Z urlopu wychowawczego, od 02.08.2021 r. do 30.06.2024 r., korzystał pracownik administracyjny

4. Wyniki z egzaminów.

Egzamin ósmoklasisty – 2021

Przedmiot	Wynik egzaminu									
	szkoła		gmina		powiat		województwo		Polska	
	%	stanin	%	stanin	%	stanin	%	stanin	%	stanin
j. polski	66	7	66	7	64	6	62	6	60	5
matematyka	36	3	36	3	51	6	49	6	47	5
j. angielski poziom podstawowy	67	6	67	6	68	6	65	5	66	6

5. Projekty zrealizowane w ramach środków pozabudżetowych

1) Program Ministra Edukacji i Nauki pn. Poznaj Polskę

Program miał na celu uatrakcyjnienie procesu edukacyjnego dzieci i młodzieży poprzez umożliwienie im poznania Polski, jej środowiska przyrodniczego, tradycji, zabytków kultury, historii oraz osiągnięć polskiej nauki. Szkoła w ramach programu zrealizowała dwie wycieczki: wycieczkę trzydniową do Warszawy oraz wycieczkę dwudniową do Krakowa. Placówka uzyskała dofinansowanie w wysokości 80% kosztów przedsięwzięć. Pozostałe koszty - 20%, pochodziły z wpłat rodziców dzieci, które uczestniczyły w wycieczce,

2) Program dla szkół

Szkoła uczestniczyła w unijnym *Programie dla szkół*, który jest realizowany przy współpracy z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa. Jest to program edukacyjny, dzięki któremu w atrakcyjny sposób dzieci uczą się zasad zdrowego odżywiania, regularnie spożywając w szkole dostarczane owoce i warzywa, mleko i produkty mleczne, a także realizując w ramach Programu działania edukacyjne. Aby uczestniczyć w Programie placówka zawarła umowę z dostawcą wymienionych produktów. W realizowanym przedsięwzięciu uczestniczyli uczniowie z klas I – V,

3) Szkolny Klub Sportowy

Program finansowany w 95 % przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, 5% - stanowi wkład własny Gminy. W ramach projektu jeden nauczyciel wychowania fizycznego prowadził zajęcia sportowe - po 2 godziny tygodniowo w dwóch edycjach: styczeń-czerwiec oraz wrzesień-grudzień.

W projekcie uczestniczyło ok. 15 uczniów Szkoły. Program ten jest działaniem systemowym. Ma na celu umożliwienie podejmowania dodatkowej aktywności fizycznej realizowanej w formie zajęć sportowych i rekreacyjnych,

4) Akademia Małych Zdobywców

Celem Programu jest zdobywanie nowych umiejętności ruchowych oraz podnoszenie sprawności fizycznej, kształtowanie nawyków zdrowego stylu życia oraz podniesienie atrakcyjności zajęć. Docelowo jest przeznaczony dla klas I-III. W roku 2021 był realizowany w klasie III w ramach 15 godzin lekcyjnych.

Operatorem obydwu programów sportowych był Podkarpacki Wojewódzki Szkolny Związek Sportowy w Rzeszowie,

5) Projekt *Astro Pi - Mission Zero* organizowany przez Europejską Agencję Kosmiczną (ESA) i Fundacji Raspberry Pi.

W listopadzie 2021 roku dwa zespoły uczniów podjęły wyzwanie projektu "Astro Pi - Mission Zero" organizowanego przez Europejską Agencję Kosmiczną (ESA) i Fundację Raspberry Pi. Projekt ten oferuje uczestnikom, w wieku do 14 lat, możliwość uruchomienia napisanego przez nich kodu na Międzynarodowej Stacji Kosmicznej. Zespoły pisały program do wyświetlania wiadomości i odczytu czynników środowiskowych (temperatury, wilgotności) na komputerze Astro Pi, znajdującym się na pokładzie ISS. Efekt widzieli astronauta wykonujący swoje codzienne zadania. Na zajęciach, na których przygotowany był program do wysłania na Międzynarodową Stację Kosmiczną, uczestnicy posługiwali specjalną nakładką na Raspberry Pi "kapeluszem" Sense Hat. Nakładka ta posiada szereg wbudowanych czujników (w tym wilgotności i temperatury) oraz specjalny wyświetlacz złożony z 64 diod RGB. Na wyświetlaczu pojawiały się liczby reprezentujące wyniki pomiarów tych czynników oraz komunikat dla astronautów. Organizatorzy Projektu wysłali przetestowane programy na Międzynarodową Stację Kosmiczną (ISS), gdzie zostały uruchomione. Potwierdzeniem skuteczności dostarczenia były otrzymane od Europejskiej Agencji Kosmicznej certyfikaty. Ostatnim elementem projektu było zaprezentowanie działań całej społeczności szkolnej oraz zaproszonym gościom.

6) Projekt *Pearson i BBC Live Classes - Międzynarodowa lekcja Live Classes BBC*

Uczniowie klasy czwartej mieli okazję uczestniczyć w lekcji języka angielskiego na żywo, organizowanej przez wydawnictwo Pearson i stację BBC. Zajęcia z powodu obowiązujących obostrzeń epidemiologicznych odbyły się w formie Big Live Lesson, z wykorzystaniem platformy Zoom. W spotkaniu uczestniczyło ok 50 uczniów z różnych krajów (m.in. Turcja, Włochy, Czechy, Węgry). Tematem zajęć były "Festivals" czyli święta charakterystyczne dla danego kraju. W trakcie lekcji uczniowie mieli okazję nie tylko doskonalić umiejętności komunikacyjne ale również poznawać się nawzajem i uczyć od siebie. Projekt Pearson i BBC Live Classes otrzymał nagrodę ELTons 2020 w kategorii Innovation in Learner Resources,

7) Projekt „Razem na rzecz rozwoju edukacji ekologicznej w Gminie Tyrawa Wołoska”

W Gminnym Ośrodku Kultury w Tyrawie Wołoskiej odbył się pokaz połączony z warsztatami dot. projektu pn. „Razem na rzecz rozwoju edukacji ekologicznej w Gminie Tyrawa Wołoska”. Podczas pokazu uczniowie z klas IV-V SP im. Marii Konopnickiej w Tyrawie Wołoskiej, mieli możliwość poznania wielu ciekawych zjawisk przyrodniczych związanych ze światem owadów. Odbyła się także obserwacja mikroskopowa. Uczestnicy, pod okiem trenera, próbowali wytworzyć tlen. Po zakończeniu warsztatów uczniowie wraz z Panią Wójt Teresą Brzeżawską - Juszcak dokonali nasadzenia klonu palmowego, jako symbolu działań proekologicznych. Projekt sfinansowany został przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Wspierania i Rozwoju Wolontariatu Długoterminowego na lata 2018-2030.

W ramach konkursu plastycznego dla dzieci pn.: „Bezpiecznie na wsi mamy – od 30 lat z KRUS wypadkom zapobiegamy” zorganizowanego przez Placówkę Terenową KRUS w Sanoku dla szkół powiatu sanockiego, leskiego i bieszczadzkiego, uczeń SP w Tyrawie Wołoskiej Michał Kaliniak otrzymał wyróżnienie.

6. Dopuszczenie oraz poprawa stanu technicznego placówki

Zakupione zostały pomoce dydaktyczne i wyposażenie, w tym:

- Aktywna Tablica – 17.500,02zł (monitory interaktywne)
- pomoce dydaktyczne i sprzęt sportowy- 5.576,00 zł, (stoły do tenisa)
- krzesła do klasopracowni – 2.988,00 zł,
- szafa biurowa, szafa pod ksero – 3.240,00 zł,

- wiertarko-wkrętarka, myjka ciśnieniowa, kompresor z wyposażeniem- **2.583,38 zł**,
- zmywarka – **1.089,00 zł**.

Pozyskano od sponsorów:

- ławki szkolne – 20 szt. o łącznej wartości **4.148,00 zł**,
- krzesła szkolne – 5 szt. o łącznej wartości **996,00 zł**,
- ławki z oparciem i wieszakiem do szatni szkolnej – 4 szt. o łącznej wartości **6.480,00 zł**.

Wykonane inwestycje, remonty i naprawy to m. in.:

- zakup i montaż paneli ażurowych na korytarzu – **2.020,00 zł**,
- remont klasopracowni – **35.800,00 zł**,
- wymiana rury spustowej na budynku SP – **1.425,63 zł**,
- budowa chodnika przy budynku SP – **31.061,51 zł**.

Obsługę finansowo-księgową, kadrowo-płacową oraz organizacyjno-administracyjną Szkoły wykonuje **Zespół Ekonomiczno- Administracyjny Szkół w Tyrawie Wołoskiej**, w którym zatrudnieni są na pełnych etatach:

- 1) Kierownik,
- 2) Główna księgowa,
- 3) Pracownik administracyjno-gospodarczy,
- 4) Konserwator.

POMOC SPOŁECZNA

1) Zatrudnienie.

W 2021 roku w GOPS-ie zatrudnieni byli:

- 1) Kierownik GOPS (do 31.05.2021)
- 2) Główny księgowy (3/5 etatu),
- 3) Starszy Inspektor ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego (pełny etat od 1 czerwca 2021 pełni funkcję p.o. Kierownika),
- 4) Starszy pracownik socjalny,
- 5) 2 Pracowników socjalnych,
- 6) Asystent rodziny,
- 7) Referent ds. świadczeń rodzinnych i wychowawczych (od 29.06.2021 r. na urlopie wychowawczymawnioskowanym do dnia 27.05.2022 r.),
- 8) Wychowawca Świetlicy Mrówka (1/2 etatu GOPS) od 1 września 2021r.,
- 9) w ramach programu unijnego od 27 kwietnia 2021 staż 1 osoba (wynagrodzenie w pełni finansowane z środków unijnych). Od 26 października 2021 zatrudniona na zastępstwo na czas usprawiedliwionej nieobecności pracownika.

2) Struktura wydatków.

Struktura wydatków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2021 r. w podziale na poszczególne zadania przedstawia się następująco:

Lp	Nazwa zadania	Plan po zmianach	Wykonanie	% realizacji	Struktura wydatków GOPS
1	Pomoc społeczna	615 748,10	552 574,44	89,74%	12,45%
2	Edukacyjna opieka wychowawcza	29 324,00	25 120,00	85,66%	0,57%
3	Rodzina	3 889 097,64	3 859 093,55	99,23%	86,98%
	SUMA	4 534 189,74	4 436 787,99	97,85%	100%

Na zadania z zakresu pomocy społecznej, edukacyjnej opieki wychowawczej oraz rodziny w 2021 r. Ośrodek miał zaplanowane **4.534.189,74** złotych, wydatkował **4.436.787,99** złotych co stanowi **97,85%**

ZADANIA WŁASNE GMINY

Szczegółowe wykonanie planu przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Treść	Plan po zmianach	Wykonanie	%
1	Opłacanie pobytu w domach pomocy społecznej	3 863,00	-	-
2	Ośrodki wsparcia	3 000,00	-	-
3	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	500,00	339,72	67,94%
4	Zasiłki i pomoc w naturze	33 250,00	31 239,35	93,95%
5	Dodatki mieszkaniowe	1 000,00	-	-
6	Utrzymanie Ośrodka	469 236,10	424 217,04	90,41%
7	Program rządowy „Pomoc państwa w zakresie	73 980,00	67 861,76	91,72%

	dożywiania”(dotacja rządowa + środki własne)			
8	Edukacyjna opieka wychowawcza	29 324,00	25 120,00	85,66%
85508	Rodziny zastępcze	2 437,00	243,69	10%
	Razem:	616 590,10	549 021,56	89,04%

1. Zasiłki i pomoc w naturze.

1) w ramach **zasiłków celowych** wydano następującą liczbę decyzji administracyjnych:

- zasiłki celowe – **12**,
- specjalne zasiłki celowe – **10**.

Łącznie wypłacono **9 358,03 zł** zasiłków celowych z budżetu Gminy. Ogólna liczba osób, które skorzystały ze świadczenia to **23**.

Dodatkowo udzielono posiłku potrzebującym - zasiłek celowy **145** osobom w **21** rodzinach. W tej sprawie w 2021 r. wydano **83** decyzji administracyjnych. Jednej rodzinie przyznano decyzje odmowną oraz umorzono dwa postępowania administracyjne.

Przyznano pomoc w formie refundacji kosztów schronienia dla osoby przebywającej w schronisku w Sanoku, które jest prowadzone przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta.

2) z **zasiłków okresowych**, które wypłacane są obligatoryjnie, skorzystało **10** rodzin na łączną kwotę **21.881,32 zł** (z dotacji rządowej). Wydano **21** decyzji administracyjnych przyznających zasiłek okresowy dla **31** osób w rodzinach.

Wydana została jedna decyzja odmowna w związku, z przekroczeniem kryterium dochodowego.

2. Świadczenia dodatki mieszkaniowe.

Dodatek mieszkaniowy przyznaje się na okres 6 miesięcy, w trybie decyzji administracyjnych. W 2021 r. nie było żadnych wniosków o dodatek mieszkaniowy.

3. Dodatek energetyczny.

Dodatek energetyczny wypłacany jest rodzinom pobierającym dodatek mieszkaniowy. Dodatek energetyczny finansowany jest z dotacji budżetu państwa. W 2021 r. nie złożono żadnego wniosku o dodatek energetyczny.

4. Utrzymanie Ośrodka.

Są to środki na wynagrodzenia pracowników i pochodne od nich oraz środki związane z wydatkami bieżącymi, takimi jak eksploatacja pomieszczeń, urządzeń i opłaty, zakup energii elektrycznej, zakup materiałów biurowych, zakup usług. Kwota na utrzymanie Ośrodka wyniosła **424.217,04 zł**. (z dotacji **53.991,10 zł**, środki własne - **370.225,94 zł**).

5. Pomoc w zakresie dożywiania.

Realizacja programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” odbywa się w oparciu o Uchwałę Nr II/12/2018 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 12 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego w celu ustalenia wsparcia w ramach wieloletniego rządowego programu „**Posiłek w szkole i w domu**” na lata 2019-2023 oraz określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku, świadczenia pieniężnego lub rzeczowego w postaci produktów żywnościowych, dla osób objętych wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023”.

Gmina Tyrawa Wołoska w 2021 r. uzyskała z budżetu państwa dotację celową w wysokości 70 %, a następnie przyznała pomoc w formie bezpłatnych posiłków. Wsparcie udzielane było:

- dzieciom, do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej,
- uczniom, do czasu zakończenia edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym,
- osobom i rodzinom spełniającym przesłanki art. 7 ustawy z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

W 2021 roku kryterium dochodowe do zakupu posiłku i zasiłku celowego na zakup żywności nie zmieniło się w stosunku do roku poprzedniego.

W ramach tego Programu dożywianiem objęto narastająco 48 dzieci i młodzieży szkolnej w stołówkach szkolnych (na terenie Gminy i poza miejscem zamieszkania), w tym 5 z programu osłonowego, na kwotę 16.471,46 zł. Z tego rodzaju pomocy skorzystało 40 rodzin. Wydanych zostało 3.828 świadczeń (posiłków).

6. Edukacyjna opieka wychowawcza

W ramach tego rozdziału dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Tyrawa Wołoska może być przyznawana pomoc materialna o charakterze socjalnym w formie: stypendium szkolnego bądź zasiłku szkolnego.

1) **stypendium szkolne** może być udzielone w formie: całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania w przypadku uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz słuchaczy kolegiów. Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

W 2021 roku w ramach stypendiów dla uczniów zamieszkujących Gminę Tyrawę Wołoską została wypłacona kwota w wysokości 25.120,00 zł. Środki pochodzące z dotacji – 20.096,00 zł, wkład własny Gminy – 5.024,00 zł;

2) **zasiłek szkolny** może być przyznany uczniowi szkoły, zamieszkałemu na terenie Gminy Tyrawa Wołoska znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu

zdarzenia losowego (śmierć rodziców lub opiekunów prawnych, ciężka, długotrwała choroba członków rodziny, nieszczęśliwy wypadek powodujący trwały uszczerbek na zdrowiu członków rodziny ucznia, znaczna szkoda materialna spowodowana pożarem, kradzieżą lub klęską żywiołową, innych szczególnych zdarzeń losowych). Z tej formy pomocy nikt nie skorzystał.

7. Rodziny zastępcze

W przedmiotowym rozdziale ujmowane są wydatki na rodzinne domy dziecka, na koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz na rodziny pomocowe, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W 2021 r. na koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz na rodziny pomocowe wydatkowano **243,69** zł ze środków własnych.

ZADANIA ZLECONE

Na zadania zlecone z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego Ośrodek miał zaplanowane środki w wysokości **4.208.207** zł, wydał kwotę **4.177.410,82** zł, co stanowi **99,26** % planu rocznego.

Szczegółowe wykonanie zadań wg rozdziałów przedstawia tabela:

Rozdział	Treść	Plan	Wykonanie	%
1	Świadczenia wychowawcze	2 267 500,00	2 253 974,68	99,40%
2	Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz składki społeczne	1 540 000,00	1 527 252,74	99,17%
3	Karta Dużej Rodziny	100,00	73,77	73,77%
4	Wspieranie rodziny, świadczenia dobry start	61 624,64	60 602,22	98,34%
5	Składki zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	17 436,00	16 946,45	97,19%
6	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	2 801,00	2 799,46	99,95%
7	Zasiłki i pomoc w naturze: (zasiłki stałe)	26 118,00	26 117,11	100%
8	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	2 000,00	-	-
	Razem	3 917 579,64	3 887 766,43	99,24%

1. Świadczenia wychowawcze

Celem świadczenia wychowawczego – Program „Rodzina 500+” jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. W 2021 r. świadczenie wychowawcze przysługiwało na każde dziecko bez względu na dochody rodziny.

W 2021 r. wypłacono dla **417** rodzin świadczenie wychowawcze na kwotę **2.234.977,37 zł**.

2. Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz składki społeczne

W 2021 r. Ośrodek kontynuował realizację zadania rządowego. Jest to jedna z dziedzin szeroko pojętej polityki społecznej państwa realizowanej przez organy samorządowe.

1) świadczenia rodzinne są zależne od kryterium dochodowego. Kryterium otrzymania zasiłku nie uległo zmianie w porównaniu z rokiem poprzednim.

W 2021 r. ze świadczeń rodzinnych skorzystało **106** rodzin, ze świadczeń opiekuńczych **91** rodziny,

2) świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługiwały, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczały kwoty - 900,00 zł. Z funduszu alimentacyjnego skorzystały **3** rodziny.

Na świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego wypłacono kwotę **1.447.921,63 zł**;

3) składki społeczne (na ubezpieczenie społeczne świadczeniobiorców pobierających niektóre świadczenia rodzinne) wypłacono kwotę **145.749,67 zł**.

3. Karta Dużej Rodziny

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług.

Otrzymanie Karty Dużej Rodziny jest niezależne od uzyskiwanych przez rodzinę dochodów. O Kartę mogą ubiegać się rodziny z co najmniej trójką dzieci, które nie przekroczyły 18 roku życia, 25 roku życia w sytuacji, gdy dziecko kontynuuje naukę np. w szkole wyższej, a także bez ograniczeń wiekowych, gdy dziecko posiada orzeczenie o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Poza tym, Kartę Dużej Rodziny mogą otrzymać rodzinne domy dziecka oraz rodziny zastępcze. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, który jest obywatelem polskim oraz cudzoziemcom mieszkającym na terenie Polski na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej. Poza tym cudzoziemiec może ubiegać się o Kartę Dużej Rodziny w sytuacji, gdy na terenie Polski uzyskał status uchodźcy.

W 2021 r. wydano **22** Karty Dużej Rodziny w formie tradycyjnej i **15** w formie elektronicznej.

4. Wsparanie rodziny

W Gminie Tyrawa Wołoska w roku 2021 zatrudniony był 1 asystent rodziny. Pracował narastająco z 9 rodzinami. Jedna rodzina, po zrealizowaniu indywidualnego planu pracy oraz osiągnięciu zakładanych celów, stała się samodzielną i zakończono z nią współpracę.

5. Składki na ubezpieczenie zdrowotne

Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane są za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej. W roku 2021 wynosiły:

- składki opłacane za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne – **16.946,45 zł** (opłacane w całości z dotacji),
- składki opłacane za osoby pobierające zasiłek stały z pomocy społ. – **2.799,46 zł** (opłacane w całości z dotacji).

Średnio miesięcznie odprowadzono składki zdrowotne dla **12 osób**.

6. Zasiłki stałe

Jednym ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej jest zasiłek stały. Przysługuje on zarówno osobie samotnej, jak i osobie w rodzinie. Warunkiem jest tu niezdolność do pracy: całkowita lub z powodu wieku oraz spełnianie kryterium dochodowego.

W porównaniu z rokiem ubiegłym kryteria nie zmieniły się i wynosiły:

- 1) dla osoby samotnie gospodarującej - **701 zł**,
- 2) dla osoby w rodzinie – **528 zł**.

W 2021 r. zasiłki stałe otrzymywało 5 osób. Na ten cel została wydatkowana kwota **26.117,11 zł**.

7. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze .

Na podstawie przepisu art. 18 ust 3 ustawy o pomocy społecznej gmina organizuje i świadczy specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W roku 2021 nie było chętnych do usług opiekuńczych pomimo iż osobom starszym, samotnym, udzielano informacji o możliwości ubiegania się o pomoc w tej formie.

INNE ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ GOPS

1. Obsługa administracyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego.

Pracownicy GOPS nadzorowali działania i prowadzili dokumentację funkcjonującego przy GOPS Zespołu Interdyscyplinarnego pracującego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Tyrawa Wołoska.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi:

- przewodniczący,
- kierownik GOPS,
- starszy pracownik socjalny,
- asystent rodziny,
- przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- przedstawiciel Powiatowej Komendy Policji w Sanoku,
- przedstawiciel placówki ochrony zdrowia – NZOZ w Tyrawie Wołoskiej,
- przedstawiciel Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sanoku,
- przedstawiciel Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Tyrawie Wołoskiej,
- kurator sądowy.

Zespół Interdyscyplinarny integrował i koordynował działania Ośrodka Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tyrawie Wołoskiej, Powiatowej Komendy Policji w Sanoku, placówek oświatowych w Gminie Tyrawa Wołoska, placówek ochrony zdrowia oraz organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Tyrawa Wołoska, Zespołu Kuratorskiego Sądu Rejonowego w Sanoku właściwego dla Gminy Tyrawa Wołoska, a także specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2021 odbyło się 8 spotkań Zespołu. Wszczęto 5 postępowań w sprawach „Niebieskiej Karty”. Utworzono 6 grup roboczych, bezpośrednio pracujących z rodzinami.

W ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego:

- przeprowadzono diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie (przez pracownika socjalnego, asystenta rodziny),
- podjęto działania w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- przeprowadzono interwencje w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnione zostały informacje o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- zainicjowano działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W 2021 r. w ramach współpracy z Centrum Socjo – Pedagogicznym z siedzibą w Rzeszowie rozpoczęły się zajęcia profilaktyczne dla dzieci z Placówki Wsparcia Dziennego.

Dodatkowo Kierownik OPS na bieżąco współpracuje z:

- **Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sanoku** celem świadczenia bezpłatnego poradnictwa prawnego i psychologicznego oraz udzielania interwencji kryzysowej dla mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska,
- **Podkarpackim Stowarzyszeniem Psychoterapeutów** celem świadczenia bezpłatnego wsparcia psychologicznego dla mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska.

2. Prowadzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w Tyrawie Wołoskiej w Ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Swoją działalność, w budynku Urzędu Gminy w Tyrawie Wołoskiej, kontynuuje Punkt Informacyjno-Konsultacyjny.

Działalność PIK-u skierowana jest do wszystkich mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska, a w szczególności do osób:

- 1) będących w kryzysie,
- 2) uzależnionych od alkoholu i innych środków odurzających,
- 3) członków rodzin osób uzależnionych,
- 4) doświadczających przemocy,
- 5) stosujących przemoc,
- 6) mających problemy emocjonalne,
- 7) podejmujących ryzykowne zachowania, chcących wykonać test w kierunku HIV oraz innych chorób przenoszonych drogą płciową,
- 8) mających problemy opiekuńczo – wychowawcze.

Do zadań PIK należy w szczególności:

- wstępna diagnoza i ocena sytuacji rodzinnej,
- udzielanie konsultacji i porad psychologicznych, prawnych, pedagogicznych i socjalnych,
- motywowanie do podjęcia leczenia oraz kierowanie do specjalistycznych placówek,
- inicjowanie interwencji w przypadku zdiagnozowania przemocy domowej,
- prowadzenie w środowisku działań edukacyjno-informacyjnych i motywujących,
- stałe aktualizowanie bazy danych o wszelkich formach pomocy,
- udzielanie informacji telefonicznej,
- prowadzenie działalności informacyjno-konsultacyjnej dotyczącej spraw związanych z rozwiązywaniem problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy,
- prowadzenie statystyki udzielanych porad i konsultacji.

Oferowana pomoc jest bezpłatna.

W Punkcie dyżury pełnili pracownicy socjalni, asystent rodziny, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - według potrzeb i w ramach obowiązków służbowych, a także pedagog.

Z usług PIK-u korzystały przede wszystkim dzieci i ich rodzice. Większość porad dotyczyło spraw pedagogicznych, w tym szczególnie spraw związanych z wychowaniem i rozwojem dzieci, nauką zdalną, problemami z właściwą relacją: rodzic-dziecko, przeciwdziałaniem uzależnieniom (w tym od gier komputerowych). Rozwijano umiejętności wychowawcze rodziców. Pozostali pracownicy udzielali porad dotyczących punktów pomocowych, ośrodków terapeutycznych, możliwości wsparcia i pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej, prawnej. Z porad korzystały osoby pokrzywdzone, rodziny uzależnionych, jak też sami uzależnieni i sprawcy przemocy.

3. Prowadzenie Placówki Wsparcia Dziennego

W Gminie Tyrawa Wołoska od 2017 r. w ramach środków unijnych powstała i funkcjonuje nadal placówka wsparcia dziennego pod nazwą *Świetlica Mrówka*, od 1 lipca 2021 roku finansowana ze środków własnych Gminy.

Zapewnia wychowankom wszechstronne wsparcie, począwszy od potrzeb podstawowych jak opieka, bezpieczeństwo, wyżywienie, poprzez pomoc w nauce, wsparcie emocjonalne w sytuacjach trudnych, aż po ciekawe zajęcia rozwojowe. W efekcie, dzięki uczęszczaniu do placówek, dzieci lepiej się zachowują, lepiej uczą, lepiej radzą sobie w grupie rówieśniczej, a także odkrywają swoje silne strony, nabierają poczucia własnej wartości. Placówka Jest dobrze wyposażona. W roku 2021 wzbogaciła się o nowy sprzęt. Zakupiono nowe krzesła z przeznaczeniem dla rodziców uczestniczących w zajęciach integracyjnych oraz komputer do prowadzenia zajęć metodą zdalnego nauczania.

4. Świadczenie pracy socjalnej i inne inicjatywy

Świadczone pracę socjalną, osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Objęci nią byli praktycznie wszyscy klienci ośrodka. W 2021 roku z pracy socjalnej skorzystało **543 osób w 188 rodzinach**. Niektóre rodziny korzystały z różnych form pracy socjalnej kilka razy w ciągu roku tj. pomocy informacyjnej, dotyczącej terminów wypłacanych świadczeń, wydawania skierowanie POPŻ 2014-2020, wydawania żywności, udzielania indywidualnych porad dotyczących postępowań administracyjnych, załatwiania świadczeń w innych instytucjach. Udzielona była pomoc w wypełnianiu dokumentów w celu uzyskania świadczeń związanym z dożywianiem, niepełnosprawnością oraz uzyskaniem renty.

Klienci GOPS byli informowani o możliwościach korzystania z programu „Wspieraj Seniora”, „Opieka wytchnieniowa” oraz „Usługi opiekuńcze” w ramach programu „75+”. Udzielono pomocy w zakresie kierowania na kolonię, w załatwianiu spraw sąsiedzkich i rekrutacji do Dziennego Domu Pobytu w Rakowej.

W ramach pracy socjalnej pracownicy ośrodka sporządzali dodatkowo wywiady do świadczenia pielęgnacyjnego oraz specjalnego zasiłku opiekuńczego pod kątem sprawowania opieki przez te osoby, charakteru sprawowania opieki. Badano również sytuację u osób bezpośrednio zobowiązanych do świadczenia pomocy w formie opieki tj. u żony męża gdy te osoby z przyczyn zdrowotnych nie mogły tej opieki sprawować. Ponadto w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego pracownicy GOPS monitorowali sytuację rodzin, w których występuje przemoc oraz w zakresie tym współpracowali z Policją, Sądem Rodzinnym i Prokuraturą oraz GKRPA w Tyrawie Wołoskiej.

Prowadzono również współpracę z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie CPR w Sanoku w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz opracowywania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Liczba osób i rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną (bez pomocy finansowej) - **184 (w 45 rodzinach)**.

Świadczone również pracę socjalną w oparciu o kontrakt socjalny. Zrealizowano **13 kontraktów socjalnych. 25 osób** zostało objętych tym kontraktem.

Stosowano różne metody pracy socjalnej i sposób ich realizacji tj. rozmowy, wizyty, elementy poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego, elementy z zakresu ubezpieczeń społecznych, pisanie wniosków i pism, obserwacje, mediacje i negocjacje.

Praca socjalna polegała przede wszystkim na wspieraniu osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych. Profesjonalne wsparcie może prowadzić w efekcie do całkowitego usamodzielnienia się finansowego lub emocjonalnego, a tym samym uniezależnienia się od systemu pomocy społecznej na dłuższy okres czasu lub nawet na zawsze. Działania profilaktyczne w postaci pracy socjalnej przekładają się również bezpośrednio na zmniejszenie wydatków z budżetu gminy na pomoc społeczną.

Realizowane były projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych

- program PFRON Moduł IV „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”
Całkowity koszt programu to **10.280,00 zł**. Zakupiono środki ochrony przeciw Covid dla **150** osób niepełnosprawnych i **50** opiekunów, stacje do dezynfekcji, karnety na basen w kwocie **2000 zł**. Sfinansowane zostały usługi psychologa w ilości **16** godzin za kwotę **1280 zł**,
- szkolenia dla pracowników z Krajowego Funduszu Szkoleniowego na łączną kwotę **2394,00 zł**. Zostało przeszkolonych **2** pracowników, którzy brali udział w **6** szkoleniach.

5. Inne zadania w ramach działalności OPS.

1) kontynuowana była współpraca z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Sanoku w celu przydziału i rozdawania żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

Pomoc udzielana była w postaci artykułów spożywczych lub posiłków, przekazywanych osobom najbardziej potrzebującym - bezpłatnie. W 2021 roku pracownicy socjalni wydali **60** skierowań do otrzymania pomocy żywnościowej w ramach w/w Programu. **186** mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska skorzystało ze wsparcia,

2) w ramach zawartego porozumienia współpracowano z Stowarzyszeniem im. Św. Brata Alberta odnośnie realizacji zadania własnego gminy z zakresu pomocy społecznej, polegającego na zapewnieniu tymczasowego miejsca schronienia w schronisku dla bezdomnych.

W 2021 r. nie skierowano żadnej osoby do schroniska dla osób bezdomnych. **3** osobom przebywającym na terenie Gminy zaproponowano zapewnienie tymczasowego schronienia. Osoby te odmówiły skorzystania z tej formy pomocy.

3) pracownicy GOPS-u pomagali w organizacji inicjatyw społecznych i kulturalnych mających miejsce na terenie Gminy.

KULTURA

Na terenie Gminy działają dwie instytucje kultury:

- Gminny Ośrodek Kultury w Tyrawie Wołoskiej,
- Gminna Biblioteka Publiczna.

Gminny Ośrodek Kultury w Tyrawie Wołoskiej prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury na podstawie Statutu Gminnego Ośrodka Kultury nadanego uchwałą Rady Gminy Tyrawa Wołoska.

1. Zatrudnione w GOK

1) W Gminnym Ośrodku Kultury w Tyrawie Wołoskiej zatrudnione są **3** osoby:

- kierownik $\frac{1}{1}$ etatu,
- księgowa $\frac{1}{5}$ etatu,
- sprzątaczką $\frac{1}{2}$ etatu.

2) Na umowę zlecenie zatrudnieni byli:

- instruktor do prowadzenia Zespołu Wokalno-Tanecznego Tyrawa Wołoska,
- instruktor do prowadzenia zajęć sportowo-rekreacyjnych,
- instruktor zajęć taneczno-ruchowych,
- świetlicowi w miejscowości Hołuczków, Siemuszowa, Rozpucie, Rakowa,
- konserwator (przeprowadza czynności konserwacyjne budynku GOK polegające na bieżącym usuwaniu usterek, nieprzewidzianych awarii oraz na wykonywaniu innych prac wskazanych przez administratora obiektu),
- palacz w okresie grzewczym.

2. Wykonanie budżetu.

Wydatki w roku 2021 wyniosły **375.730,37 zł** (w tym dotacja z budżetu Gminy Tyrawa Wołoska – **349.820,00 zł**).

3. Działalność kulturalno-wychowawcza i artystyczna.

Informacje na temat odbywających, bądź zrealizowanych zajęciach, imprezach, działaniach kulturalnych GOK umieszcza na swojej stronie www.goktyrawa.pl, dodatkowo potencjalni odbiorcy kultury informowani są poprzez plakaty i ogłoszenia, które wywieszane są na tablicach informacyjnych. W sytuacjach wymagających dotarcia do szerokiej grupy społecznej informacje o wydarzeniach przekazywane są przez lokalnych księży, podczas nabożeństw w ramach współpracy parafii z Ośrodkiem.

Gminny Ośrodek Kultury w ramach swojej działalności prowadził zajęcia stałe tj.:

1) zajęcia taneczne - 2 godziny w tygodniu, które odbywały się na zasadzie zamkniętych grup - dla grupy młodszej,

2) zajęcia sportowe - 2 godziny w tygodniu. Prowadzone były na boisku sportowym, górnej sali GOK-u, sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej. Miejsce zajęć uzależnione było od pory roku, warunków atmosferycznych, tematyki zajęć i dostępności sali. Dodatkowo w ramach zajęć odbywały się wyjazdy na basen, zawody sportowe oraz wycieczka,

3) zajęcia wokalne – próby Ludowego Zespołu Wokalno-Tanecznego „Tyrawa Wołoska”
- 2 godziny w tygodniu.

Kalendarz imprez w poszczególnych miesiącach 2021 roku przedstawiał się następująco:

Styczeń – maj

Działalność instytucji była ograniczona występującą pandemią. W tym czasie jedno z pomieszczeń GOK spełniało funkcję gminnego punktu szczepień,

Marzec

30.03.2021 r. – wielkanocne warsztaty plastyczne odbyły się w Świetlicy „Mrówka” (zorganizowane przez GOK),

Czerwiec

27.06.2021 r. - Powitanie Wakacji – Gminny Dzień Dziecka 2021.

Impreza zorganizowana z okazji Powitania Wakacji, połączona z Gminnym Dniem Dziecka,

Lipiec – sierpień

20.07.2021 – 23.07.2021 r. Warsztaty animacji filmowej zrealizowane w ramach zadania MKDNIŚ pt. „Animacja filmowa w drodze”. Warsztaty prowadzone były przez Pana Eugeniusza Gordziejuka – Szefa Produkcji Studia Filmowego EGoFILM Ewelina Gordziejuk w Warszawie,

27 lipca – 26 sierpnia 2021 r. - zajęcia wakacyjne (gry, zabawy, zajęcia plastyczne, zajęcia rekreacyjno- sportowe):

- zumba Kids,
- wycieczka do Muzeum Złotej Rybki i Park Rozrywki w Krzemiennej nad Sanem,
- wycieczka do zabytkowej Kuźni w Rozpuciu,
- konkurs wiedzy bajkowej. Współorganizacja z GBP w Tyrawie Wołoskiej,
- teatryki kukiełkowe,

29 sierpnia 2021 r. - Festiwal Twórczości Ludowej, uroczystość nawiązująca do tradycji dożynkowych. Impreza została dofinansowana przez Lokalną Grupę Działania „Zielone Bieszczady” w kwocie 5.000,00 zł,

Wrzesień

04.09.2021 r. - Narodowe Czytanie (współorganizacja z GBP),

18.09.2021 r. - Wizyta Ludowego Zespołu wokalnno-Tanecznego „Tyrawa Wołoska” w studiu nagrań,

27.09.2021 r. - wyjazd na basen w ramach zajęć rekreacyjno- sportowych,

Październik

7.10.2021 r. - 8.10.2021 r. - „DNI OTWARTE” w Gminnym Ośrodku Kultury,

09.10.2021 r. - Impreza turystyczna – organizacja wycieczki, zwiedzania Doliny Oslawy,

15.10.2021 r. - wyjazd na basen w ramach zajęć rekreacyjno- sportowych,

30.10. 2021 r. II Bieg „Bitwy Warszawskiej 1920”.

Inicjatywa sportowa zapoczątkowana w 2020 r., w ramach realizacji projektu pn. Tyrawa Wołoska – „Bitwa Warszawska 1920”. Organizatorami II edycji Biegu byli: Gminny Ośrodek Kultury, Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Tyrawie Wołoskiej, GBP w Tyrawie Wołoskiej, OSP Tyrawa Wołoska,

30.10. 2021 r. – Spektakl historyczny w wykonaniu grupy „Rekonstrukto”.

Listopad

02.11.2021 r. – wydanie nowej płyty Ludowego Zespołu Wokalno-Tanecznego „Tyrawa Wołoska” pt. „HEJ KOLĘDA ,KOLĘDA...”,

09.11.2021 r. - wyjazd na basen w ramach zajęć rekreacyjno- sportowych,

16.11.2021 r. - wyjazd na basen w ramach zajęć rekreacyjno- sportowych,

11.11.2021 r. - organizacja Narodowego Święta Niepodległości - program artystyczny SP im. Marii Konopnickiej w Tyrawie Wołoskiej, koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu Ludowego Zespołu Wokalno-Tanecznego „Tyrawa Wołoska”.

Akcja „Niepodległa do hymnu” - 11 listopada o godz. 15:00 Mazurek Dąbrowskiego zabrzmiał na scenie Amfiteatru w „Lipach” i w asyście pocztów sztandarowych, OSP Tyrawa Wołoska, OSP Rozpucie oraz Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Tyrawie Wołoskiej.

Grudzień

17.12.2021 r. - Świąteczne życzenia od grup tanecznych. W ramach zajęć, które odbywały się w Gminnym Ośrodku Kultury, dwie grupy taneczne przygotowały układy taneczne nawiązujące do Świąt Bożego Narodzenia. Umieszczając je na stronie internetowej GOK-u. W ten sposób przekazały życzenia świąteczne mieszkańcom Gminy.

18.12.2021 r. - Świąteczny Turniej Szachowy dla uczniów Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Tyrawie Wołoskiej,

22.12.2021 r. - Bożonarodzeniowe warsztaty plastyczne

22.12.2021 r.- na antenie Polskiego Radia Rzeszów, w audycji „Na ludową nutę”, zaprezentowane zostały kolędy Ludowego Zespołu Wokalno -Tanecznego „Tyrawa Wołoska” (z wydanej płyty).

[4\) Realizacja Zadania pn. „Zakup wyposażenia wzbogaceniem oferty kulturalnej Gminnego Ośrodka Kultury w Tyrawie Wołoskiej”](#)

Wzbogacone zostało wyposażenie techniczne GOK-u. Złożony wniosek przez Dyrektora instytucji w ramach programu Infrastruktura Domów Kultury ze środków finansowanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Sportu, pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – Państwowego Funduszu Celowego, zaowocował pozyskaniem dofinansowania w kwocie **20.000,00 zł** przy wkładzie własnym z budżetu Gminy – **5.000,00 zł**. Dzięki temu zakupiony został sprzęt w postaci: dwóch zestawów fotograficznych, kamery cyfrowej, zestawu komputerowego, oprogramowania do realizacji animacji filmowej, projektora i ekranu do montażu sufitowego.

5) Sprawy finansowo-gospodarcze

1. Zakupiono maty typu puzzle za kwotę **4.500,00 zł** do zabezpieczenia podłogi drewnianej w świetlicy w Rozpuciu, w związku z przeniesieniem elementów siłowni ze starego budynku.
2. Wykonano prace remontowe i naprawcze w budynku GOK-u na kwotę **82.410,00 zł**.
3. Przekazane zostały darowizny na rzecz GOK-u w kwocie **1.350,00 zł**
4. Inne dochody - **1.595,00 zł** (m. in. z wynajmu sali i sprzętu).
5. Pozyskane środki zewnętrzne – **22.500,00 zł** (Fundusz Promocji Kultury oraz LGD „Zielone Bieszczady”).

Na terenie Gminy Tyrawa Wołoska funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna. Przedmiotem działania placówki jest gromadzenie, opracowanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych oraz obsługa użytkowników z terenu Gminy Tyrawa Wołoska. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury.

1. Kadra biblioteczna

Obecnie w GBP zatrudnione są dwie osoby:

- kierownik - 1 etat;
- główny księgowy - 1/5 etatu.

2. Wykonanie budżetu

Wydatki w roku 2021 wyniosły **133.125,00 zł**. Środki pochodziły głównie z:

- dotacji z budżetu Gminy Tyrawa Wołoska – **102.293,00 zł**,
- dotacji z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa na lata 2021–2025” -**2.500,00 zł**,
- dotacji z Instytutu Książki w ramach programu „Kraszewski Komputery dla Bibliotek” – **28.300,00 zł**.

3. Księgozbiór

Księgozbiór na 01.01.2021 r. - **14.276 wol.**

Księgozbiór biblioteki na koniec 2021 wyniósł - **14.653 wol.**

Liczba zakupionych książek w roku 2021:

- środki własne – **272 wol. (6.600,00 zł)**,
- środki z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – **105 wol. (2.500,00 zł)**,

Ogólnie liczba zakupionych, opracowanych i wpisanych do książki inwentarzowej książek wyniosła **377 wol.**

Dla czytelników dorosłych ilość zakupionych woluminów wyniosła **47,74%**, dla dzieci i młodzieży – **36,08%**. Literatura inna niż beletrystyczna stanowiła **16,18%** ogółu.

4. Udostępnianie czytelnicze

Gminna Biblioteka Publiczna w Tyrawie Wołoskiej na koniec roku 2021 zarejestrowała **149** czytelników.

Największą ilościowo grupą czytelników są osoby wieku 6-12 lat, następnie w wieku 13-15 lat. Kolejne grupy to czytelnicy w przedziale wiekowym 25 – 44 lat, następnie 45 – 60 lat i powyżej 60 roku życia.

Najmniejsze zainteresowanie wypożyczaniem książek ze zbiorów GBP wykazywały osoby w wieku 16 – 19 lat, a także w przedziale wiekowym 20 -24 lata.

W roku 2021 Gminna Biblioteka Publiczna wypożyczyła na zewnątrz **706** woluminów, co w porównaniu z rokiem ubiegłym (**1.209 wol.**) stanowi bardzo duży spadek.

W związku z panującą pandemią czytelnicy nie korzystali z czytelni internetowej oraz wypożyczeń na miejscu.

Ogólna ilość odwiedzin zarejestrowana w GBP wyniosła **256**. Dla porównania w roku 2020 - **427**.

Porównując dane biblioteki z lat poprzednich dot. liczby czytelników, zakupionych książek oraz wypożyczeń kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Liczba czytelników na 100 mieszkańców	9,12	7,08	7,58
Liczba zakupionych książek na 100 mieszkańców	18,93	16,41	19,17
Liczba wypożyczeń ogółem na 100 mieszkańców	94,58	59,06	35,91

Gminna Biblioteka Publiczna w Tyrawie Wołoskiej w wyniku złożonego wniosku do programu „Kraszewski Komputery dla bibliotek” pozyskała nowoczesny sprzęt elektroniczny na kwotę **33.300,00 zł (28.300,00 zł dofinansowanie, 5.000,00 wkład własny z budżetu Gminy)**. Dzięki temu zakupione zostało: komputer przenośny i stacjonarny, tablet, urządzenie wielofunkcyjne, tablica interaktywna oraz oprogramowanie do niej.

GBP zorganizowała konkurs plastyczny „Przyjdź, wypożycz narysuj dla mnie ilustrację”. Była współorganizatorem m. in. Gminnego Dnia Dziecka, pomogła w organizacji wycieczek, zajęć wakacyjnych, biegu „Bitwy warszawskiej” oraz Festiwalu Twórczości Ludowej.

FUNDUSZ SOŁECKI

ZESTAWIENIE WYDATKÓW WYNIKAJĄCE Z USTAWY Z DNIA 21 LUTEGO 2014 ROK O FUNDUSZU SOŁECKIM ZA 2021 ROK

Nazwa sołectwa	Nazwa zadania	Kwota w zł	Wykonanie
Hołuczków	Remont drogi gminnej we wsi Hołuczków biegnącej przez działki 221/1, 281/2, 161/2, 162/2, 163/2, 239/1, 284/1, 285/1	22.855,53	22.855,53
Tyrawa Wołoska	Zakup sprzętu przeciwpożarowego dla OSP Tyrawa Wołoska	2.873,92	2.873,92
Tyrawa Wołoska	Remont dróg gminnych dojazdowych do pól w miejscowości Tyrawa Wołoska	50.000,00	49.888,80
Siemuszowa	Wykonanie projektu oświetlenia ulicznego w miejscowości Siemuszowa	24.058,45	24.000,00
Rozpucie	Przebudowa wraz z termomodernizacją budynku świetlicy wiejskiej w Rozpuciu	36.743,82	32.044,00
Rakowa	Zakup wyposażenia (doposażenia) do świetlicy wiejskiej w Rakowej	30.510,49	30.442,72
	Razem	167.042,21	162.104,97

**ZASTĘPCA WÓJTA GMINY
TYRAWA WOŁOSKA**

Krzysztof Domaradzki
mgr inż. Krzysztof Domaradzki